

Suuntana Aasia

Tavoitteelliseen opetus-, tiede- ja kulttuuriyhteistyöhön
Aasian maiden kanssa

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:31

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Suuntana Aasia

**Tavoitteelliseen opetus-, tiede- ja kulttuuriyhteistyöhön
Aasian maiden kanssa**

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:31

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet
Kansainvälisten asiain sihteeristö / Internationella sekretariatet
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi/julkaisut/>

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet, 2007

ISBN 978-952-485-376-7 (nid./htf)

ISBN 978-952-485-382-8 (PDF)

ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2007:31

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
31.5.2007

<p>Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)</p> <p>Selvitysmies Markku Linna Asiantuntijasihteeri Mari Suvanto</p>	<p>Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä</p>	
	<p>Toimeksiantaja Opetusministeriö</p>	
	<p>Toimielimen asettamispv 26.9.2006</p>	<p>Dnro</p>
<p>Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) SUUNTANA AASIA: tavoitteelliseen opetus-, tiede- ja kulttuuriyhteistyöhön Aasian maiden kanssa (MÅLET ÄR ASIEN: målinriktat samarbete med länderna i Asien inom undervisning, vetenskap och kultur)</p>		
<p>Julkaisun osat Selvitys + liitteet</p>		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opetusministeriön Aasia-toimintaohjelmaan "Suomi, Aasia ja kansainvälinen yhteistyö" (2006:9) perustuen opetusministeriö kutsui 26.9.2006 varatuomari Markku Linnan selvitysmieheksi laatimaan edellä mainittuun toimintaohjelmaan perustuen selvityksen ja ehdotuksen opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan läsnäolon tukitoiminnan kehittämiseksi Aasian yhteistyömaissa. Selvitysmiehen asiantuntijasihteeriksi opetusministeriö kutsui FT Mari Suvannon Turun yliopistosta. Selvityksen tueksi perustettiin tukiryhmä, johon nimettiin edustajat opetusministeriöstä, yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, Suomen Akatemiasta, Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksesta, kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ulkoasiainministeriöstä, Museovirastosta, Sitrasta sekä Music Export Finlandista. Tukiryhmän puheenjohtajana toimi opetusministeriön ylijohtaja Riitta Kaivosoja. Tukiryhmä kokoontui selvityksen aikana yhteensä neljä kertaa.</p> <p>Selvityksessä toimeksiannon mukaisesti selvitysmiehen tuli 1) tarkastella kokonaisuutena sellaisia Aasian maissa tarvittavia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan parantaa suomalaisten tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyön toimijoiden kansainvälistymisen toimintaedellytyksiä, 2) selvittää osana kokonaisuutta Fudanin ja New Delhin pohjoismaisten yliopistoverkoston ja Pekingin yhteistyötahojen tarjoamat mahdollisuudet tukipisteiden kehittämiseksi vastaamaan Suomen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, Suomen Akatemian ja CIMO:n tarpeita eri tahojen yhteistyötä hyödyntävän organisoitumisen pohjalta, 3) arvioida Suomen Japanin Instituutin toimintaedellytysten kehittämistarpeet ja selvittää kulttuuri-instituutin perustamismahdollisuudet Kiinaan ja Intiaan, 4) selvittää, kuinka Shanghai FinChi-keskusta voitaisiin käyttää korkeakoulutoiminnan ja kulttuuriviennin tukemiseksi, 5) selvittää yhteistyömahdollisuudet Sitran Intia-ohjelman ja muun Aasia-toiminnan kesken, 6) selvittää mahdollisuudet Suomen ulkoasiain edustusverkon kanssa tapahtuvan yhteistyön kehittämiseksi, 7) tehdä ehdotukset läsnäolon parantamiseksi tarvittaviksi toimenpiteiksi, arvioida niistä aiheutuvat kustannukset ja tehdä ehdotukset rahoituksesta eri osapuolten kesken.</p> <p>Selvityksen maantieteelliseksi kohdealueiksi rajattiin Kiina, Intia, Korean tasavalta ja Japani. Selvitysmies kuuli selvityksen aikana asiantuntijoita eri ministeriöistä, yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksesta, Suomessa toimivista suurlähetystöistä ja useista muista organisaatioista sekä teki selvityksen edellyttämät kartoitusmatkat Kiinaan, Intiaan, Korean tasavaltaan ja Japaniin.</p> <p>Selvityksen tuloksena selvitysmies ehdottaa lukuisia toimia opetusministeriön hallinnonalan Aasia-yhteistyön kehittämiseksi. Toimenpide-ehdotukset kohdistuvat 1) Aasia-yhteistyön tavoitteiden selkeyttämiseen ja koordinaation parantamiseen, 2) opiskelija-, tutkija- ja asiantuntijavaihdon sekä tutkimusyhteistyön syventämiseen, 3) kulttuuriyhteistyön ja kulttuuriviennin kehittämiseen, 4) pohjoismaisen ja EU-yhteistyön hyödyntämiseen sekä 5) opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan läsnäolon kehittämiseen. Läsnäolon kehittämiseksi selvitykseen sisältyy ehdotus tiede- ja kulttuurineuvoksen tehtävän luomisesta eri hallinnonalojen yhteisrahoituksella Suomen Kiinan ja Intian suurlähetystöihin sekä lyhytaikaisen virkamiehen lähettämisestä Korean tasavaltaan. Japanissa toimintaa kehitetään syventämällä jo olemassa olevaa yhteistyötä suomalaistoimijoiden kesken sekä osallistamalla aktiivisesti Japaniin perusteilla olevan Suomen innovaatiokeskuksen toiminnan valmisteluun.</p> <p>Selvitys sisältää esityksen selvitysmiehen ehdottamien toimenpiteiden aiheuttamista kustannuksista ja niiden jakautumisesta opetusministeriön hallinnonalan eri toimijoiden kesken. Lisäksi esitetään aikatauluehdotukset, joiden puitteissa selvityksen sisältämiä toimenpiteitä ehdotetaan suoritettavaksi.</p>		
<p>Avainsanat</p> <p>Aasia, Kiina, Intia, Korean tasavalta, Japani, läsnäolo</p>		
<p>Muut tiedot</p>		
<p>Sarjan nimi ja numero</p> <p>Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:31</p>	<p>ISSN</p> <p>1458-8102</p>	<p>ISBN 978-952-485-376-7 (nid.) 978-952-485-376-7 (PDF)</p>
<p>Kokonaissivumäärä 49</p>	<p>Kieli suomi</p>	<p>Hinta</p> <p>Luottamuksellisuus julkinen</p>
<p>Jakaja Yliopistopaino</p>		<p>Kustantaja Opetusministeriö</p>

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
31.5.2007

<p>Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare)</p> <p>Utredningsman Markku Linna Sakkunnigsekreterare Mari Suvanto</p>	<p>Typ av publikation Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar</p> <p>Uppdragsgivare Undervisningsministeriet</p> <p>Datum för tillsättande av 26.9.2006</p> <p>Dnro</p>	
<p>Publikation (även den finska titeln) MÅLET ÄR ASIEN: målinriktat samarbete med länderna i Asien inom undervisning, vetenskap och kultur (SUUNTANA AASIA: tavoitteelliseen opetus-, tiede- ja kulttuuriyhdistyöhön Aasian maiden kanssa)</p>		
<p>Publikationens delar Promemoria samt bilagor</p>		
<p>Sammandrag</p> <p>Vicehäradshövding Markku Linna utsågs 26.9.2006 av undervisningsministeriet till utredningsman för att kartlägga och lägga fram förslag på hur undervisnings-, vetenskaps- och kultursektorn inlemmas i det samarbete som Finland bedriver med länder i Asien. Undervisningsministeriets åtgärdsprogram som omfattar Asien, d.v.s. "Finland, Asien och det internationella samarbetet" (2006:9) ligger som grund för kartläggningen och för förslagen. FD Mari Suvanto från Åbo universitet utsågs till sakkunnigsekreterare. En stödgrupp med representanter för undervisningsministeriet, universiteten, yrkeshögskolorna, Finlands Akademi, Centret för internationellt personbyte CIMO, handels- och industriministeriet, utrikesministeriet, Museiverket, Sitra samt Music Export Finland bildades. Överdirektör Ritta Kaivosoja på undervisningsministeriet var ordförande för stödgruppen., som sammankom totalt fyra gånger under utredningsarbetets gång.</p> <p>Enligt uppdraget granskade utredningsmannen 1) som helhet de åtgärder som behövs i de asiatiska länderna som syftar till att förbättra finländska aktörers verksamhetsförutsättningar att internationaliseras inom forskning, utbildning och kultur, 2) som delar i en helhet de nordiska universitetsnätverken i Fudan och New Delhi samt samarbetsparterna i Peking med beaktande av de möjligheter som finns att utveckla stödjande verksamhet och utkast till organisatoriska samarbetsmodeller som motsvarar behoven hos universiteten i Finland, yrkeshögskolorna, Finlands Akademi och CIMO, 3) utvärdera de behov som finns att utveckla Finlands Japaninstitut och att kartlägga möjligheterna att grunda ett kulturinstitut i Kina och Indien, 4) utreda hur centret FinChi i Shanghai i ökande grad kan bidra till högskoleverksamheten och kulturexporten, 5) utreda hur samarbetet med Sitras Indienprogram och övrigverksamhet i Asien kan fördjupas, 6) utreda möjligheterna att utveckla samarbetet med utrikesförvaltningens representantnätverk, 7) lägga fram ett förslag på ökad närvaro, uppskatta kostnaderna för detta samt göra upp ett finansieringsförslag som omfattar olika parter.</p> <p>Målområdena i geografiskt avseende begränsades till att omfatta Kina, Indien, Koreanska republiken och Japan. Under arbetets gång var utredningsmannen i kontakt med experter på olika ministerier, universitet och yrkeshögskolor, Centret för internationellt personbyte CIMO, personal på andra länders ambassader i Helsingfors och ett flertal andra organisationer. Resor som utredningen förutsatte omfattade Kina, Indien, Koreanska republiken och Japan.</p> <p>Som ett resultat av utredningen lägger utredningsmannen fram ett flertal åtgärder för att utveckla samarbetet med Asien inom undervisningsministeriets förvaltningsområde. Åtgärdsförslagen omfattar 1) att klarlägga målen för Asiensamarbetet och att förbättra koordineringen, 2) att fördjupa studerande-, forskar- och expertutbytet samt forskningssamarbetet, 3) att utveckla samarbetet inom kultur och kulturexporten, 4) att utnyttja samarbetet på nordisk och EU-nivå samt 5) att utveckla ökad närvaro inom undervisning, forskning och kultur. Inom det sistnämnda ingår ett förslag att inrätta en tjänst för ett vetenskaps- och kulturråd vid Finlands ambassader i Kina och Indien. Enligt förslaget samfinansieras tjänsten av olika förvaltningsgrenar. Vidare omfattar förslaget ett tidsbegränsat tjänstemannauppdrag i Koreanska republiken. I Japan utvecklas verksamheten så att det existerande samarbetet mellan finländska parter fördjupas. Enligt förslaget deltar undervisningsministeriet i det arbete som förbereder finländska innovationscentrets grundande i Japan.</p> <p>Utredningen omfattar ett kostnadsförslag och ett förslag på hur kostnaderna fördelas mellan olika aktörer som är verksamma inom undervisningsministeriets förvaltningsgren. Därtill finns ett förslag till tidtabell inom vilken de föreslagna åtgärderna genomförs.</p>		
<p>Nyckelord Asien, Kina, Indien, Koreanska republiken, Japan, närvaro</p>		
<p>Övriga uppgifter</p>		
<p>Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2007:31</p>	<p>ISSN 1458-8102</p>	<p>ISBN 978-952-485-376-7(htf.) 978-952-485-382-8 (PDF)</p>
<p>Sidoantal 49</p>	<p>Språk finska</p>	<p>Pris</p> <p>Sekretessgrad offentlig</p>
<p>Distribution Universitetstrycket</p>		<p>Förlag Undervisningsministeriet</p>

Opetusministeriölle

Opetusministeriön Aasia-toimintaohjelmassa “Suomi, Aasia ja kansainvälinen yhteistyö (2006:9) on Aasia-osaaminen ja Aasian maiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen nostettu tärkeäksi kansainvälistymisen painopisteeksi. Ohjelman toimintakokonaisuuksien tavoitteita ovat korkeakoulujen toiminnan ja koko tutkimusjärjestelmän kansainvälistymiskehityksen tukeminen sekä taiteen ja kulttuurin toimialan yhteistyön edistäminen mm. kulttuurituotteiden ja –palveluiden vientiä ja vaihdantaa lisäämällä.

Opetusministeriö kutsui 26.9.2006 allekirjoittaneen selvitysmieheksi laatimaan edellä mainitun toimintaohjelman periaatteisiin ja toimintakokonaisuuksiin perustuvan selvityksen ja ehdotuksen opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan läsnäolon tukitoiminnan kehittämiseksi Aasian yhteistyömaissa. Selvitystehtävän asiantuntijasihteeriksi opetusministeriö kutsui filosofian tohtori Mari Suvannon Turun yliopistosta. Selvityksen toisena sihteerinä on toiminut suunnittelija Sari Wessman opetusministeriöstä.

Selvitystä tukemaan ja ohjaamaan opetusministeriö kutsui tukiryhmän, joka koostui opetusministeriön, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen, Suomen Akatemian, Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen, kauppa- ja teollisuusministeriön, ulkoasiainministeriön sekä Museoviraston, Sitran ja Music Export Finlandin edustajista. Tukiryhmän puheenjohtajana on toiminut ylijohtaja Riitta Kaivosoja opetusministeriöstä.

Selvityksessä tuli:

- 1) Tarkastella kokonaisuutena sellaisia Aasian maissa tarvittavia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan parantaa suomalaisten tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyön toimijoiden kansainvälistymisen toimintaedellytyksiä. Kokonaisuuteen tulee sisällyttää vaihtoehtoisia tapoja pidemmällä aikavälillä tapahtuvan läsnäolon kehittämiseksi.
- 2) Selvittää osana kokonaisuutta Fudanin ja New Delhin pohjoismaisten yliopistoverkostojen ja Pekingin yhteistyötahojen tarjoamat mahdollisuudet tukipisteiden kehittämiseksi vastaamaan Suomen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, Suomen Akatemian ja CIMO:n tarpeita eri tahojen yhteistyötä hyödyntävän organisoitumisen pohjalta.
- 3) Arvioida Suomen Japanin Instituutin toimintaedellytysten kehittämistarpeet ja selvittää kulttuuri-instituutin perustamismahdollisuudet Kiinaan ja Intiaan.
- 4) Selvittää, kuinka Shanghain FinChi-keskusta voitaisiin käyttää korkeakoulutoiminnan ja kulttuuriviennin tukemiseksi.

- 5) Selvittää yhteistyömahdollisuudet Sitran Intia-ohjelman ja muun Aasia-toiminnan kesken.
- 6) Selvittää mahdollisuudet Suomen ulkoasiain edustusverkon kanssa tapahtuvan yhteistyön kehittämiseksi.
- 7) Tehdä ehdotukset läsnäolon parantamiseksi tarvittaviksi toimenpiteiksi, arvioida niistä aiheutuvat kustannukset ja tehdä ehdotukset rahoituksesta eri osapuolten kesken.

Selvitystyön aluksi rajattiin tehtävä siten, että ensisijassa tulee keskittyä tilanteen selvittämiseen ja ehdotusten tekemiseen koskien Intiaa, Japania, Kiinaa ja Korean tasavaltaa.

Selvitystyön aikana on käyty keskustelut eri ministeriöiden, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen, Suomen Akatemian, CIMO:n sekä useiden eri organisaatioiden ja Suomessa toimivien Kiinan, Japanin ja Korean tasavallan lähetystöjen edustajien kanssa. Tehtäväksiannon mukaisesti on myös tehty kartoitusmatka Kiinaan, Japaniin, Korean tasavaltaan ja Intiaan, joissa on keskusteltu sekä siellä toimivien suomalaisten organisaatioiden että asianomaisen maan ministeriöiden ja muiden organisaatioiden edustajien kanssa.

Suoritettuani minulle annetun tehtävän luovutan kunnioittavasti selvitykseni ja ehdotukseni opetusministeriölle.

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2007

Markku Linna

Mari Suvanto

Sari Wessman

Sisältö

1	<u>Tehtäväksianto</u>	8
2	<u>Tilannekatsaus</u>	10
2.1	Opetus-, tutkimus- ja kulttuurialan Aasia-yhteistyö Suomessa	10
2.2	Suomi Aasiassa	11
2.2.1	<i>Intia</i>	12
2.2.2	<i>Japani</i>	13
2.2.3	<i>Kiina</i>	16
2.2.4	<i>Korean tasavalta (Etelä-Korea)</i>	18
2.2.5	<i>Yhteistyötä Indonesiassa, Singaporessa, Thaimaassa ja Vietnamissa</i>	19
2.3	Pohjoismaiden yhteistyö Aasian maiden kanssa	21
2.4	EU – Aasia yhteistyö	23
3	<u>Arviointia ja kehittämistarpeita</u>	26
3.1	Aasian maiden merkitys kasvaa	26
3.2	Tavoitteet ja koordinaatio	26
3.3	Opiskelija- ja asiantuntijavaihto	27
3.4	Tutkimusyhteistyö	28
3.5	Kulttuuriyhteistyö ja kulttuurivienti	28
3.6	Läsnäolo Aasiassa	29
4	<u>Ehdotukset</u>	30
4.1	Tavoitteiden selkiyttäminen ja koordinaation parantaminen	30
4.2	Opiskelija-, tutkija- ja asiantuntijavaihto sekä tutkimusyhteistyö	31
4.3	Kulttuuriyhteistyö ja kulttuurivienti	32
4.4	Pohjoismainen ja EU-yhteistyö	33
4.5	Opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan läsnäolo Aasian maissa	33
5	<u>Kustannukset ja aikataulu</u>	35

Liite 1: Aasia-näyttelyt Kulttuurien museossa 1999–2005

Liite 2: Yliopistojen vaihto- ja yhteistyösopimukset Aasiaan

Liite 3: Ammattikorkeakoulujen vaihto- ja yhteistyösopimukset Aasiaan

1 Tehtäväksianto

Opetusministeriön Aasia-toimintaohjelman ”Suomi, Aasia ja kansainvälinen yhteistyö” (2006:9) tavoitteena on luoda viitekehys, joka ohjaa Aasian maiden kanssa tehtävää yhteistoimintaa. Ohjelman lähtökohtina on parantaa Suomen asemaa ja näkyvyyttä globaalissa kilpailussa kansainvälisesti kiinnostavana ja luotettavana yhteistyökumppanina ja Aasian tuntemuksen maana, jolla on hyvät edellytykset harjoittaa kansainvälisesti korkeatasoista ja kaikkia osapuolia hyödyttävää tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä Aasiassa.

Toimintaohjelman mukaan toimenpiteitä suunnataan erityisesti Itä-Aasian ja Etelä-Aasian maihin, joista Kiinan, Japanin, Etelä-Korean ja Intian vetovoima kansainvälisesti on vahvaa.

Ohjelmassa todetaan edelleen, että Aasia-yhteistyön tueksi tarvitaan hyviä edellytyksiä osallistua ja hyödyntää Aasian maiden avautuvia yhteistyömarkkinoita myös läsnäolon mahdollisuuksia ja muotoja parantamalla. Tämän kehitystyön tulee perustua kevyiden ja joustavien rakenteiden ja organisoitumisen pohjalle ja myös eri hallinnonalojen toimenpiteiden yhteiseen hyödyntämiseen.

Toimintaohjelman pohjalta opetusministeriö käynnisti selvityksen, jonka tehtäväksi annettiin:

1. Tarkastella kokonaisuutena sellaisia Aasian maissa tarvittavia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan parantaa suomalaisten tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyön toimijoiden kansainvälistymisen toimintaedellytyksiä. Kokonaisuuteen tulee sisällyttää vaihtoehtoisia tapoja pidemmällä aikavälillä tapahtuvan läsnäolon kehittämiseksi.
2. Selvittää osana kokonaisuutta Fudanin ja New Delhin pohjoismaisten yliopistoverkostojen ja Pekingin yhteistyötahojen tarjoamat mahdollisuudet tukipisteiden kehittämiseksi vastaamaan Suomen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, Suomen Akatemian ja CIMO:n tarpeita eri tahojen yhteistyötä hyödyttävän organisoitumisen pohjalta.
3. Arvioida Suomen Japanin Instituutin toimintaedellytysten kehittämistarpeet ja selvittää kulttuuri- ja tiedeinstituutin perustamismahdollisuudet Kiinaan ja Intiaan.
4. Selvittää kuinka Shanghain FinChi-keskusta voitaisiin käyttää korkeakoulutoiminnan ja kulttuuriviennin tukemiseksi.
5. Selvittää yhteistyömahdollisuudet Sitran Intia-ohjelman ja muun Aasia-toiminnan kesken.

6. Selvittää mahdollisuudet Suomen ulkoasiain edustusverkon kanssa tapahtuvan yhteistyön kehittämiseksi.
7. Tehdä ehdotukset läsnäolon parantamiseksi tarvittaviksi toimenpiteiksi, arvioida niistä aiheutuvat kustannukset ja tehdä ehdotukset rahoituksesta eri osapuolten kesken.

Ministeriön toimintaohjelmassa asetettujen painosuuntien mukaisesti tässä selvityksessä keskitytään ehdotuksiin, jotka koskevat Intiaa, Kiinaa, Japania ja Etelä-Koreaa. Muut Aasian maat, joita selvityksessä sivutaan, ovat Indonesia, Singapore, Vietnam ja Thaimaa.

Selvitys koskee toimeksiannon mukaisesti koulutus-, tutkimus- ja kulttuuriyhteistyön edellytyksiä, mutta siinä käsitellään myös näihin alueisiin liittyvän kaupallisen yhteistyön vaatimuksia. Koulutusyhteistyön osalta keskitytään lähinnä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaan.

Tämän selvityksen tehtävänä ei siis ole tehdä suosituksia siitä, millä koulutus- tai tieteenaloilla yhteistyötä erityisesti pitäisi tehostaa tai mitä kulttuurin alueita Aasian maiden kanssa harjoitettavan kulttuuriyhteistyön ja kulttuuriviennin tulisi koskea. Nämä kysymykset ovat suomalaisten korkeakoulujen, Suomen Akatemian, kulttuurialan- ja muiden asiantuntijaorganisaatioiden tehtävä. Selvitys keskittyy suosituksiin, joilla opetus-, tiede- ja kulttuuriyhteistyötä opetusministeriön hallinnonalan toimenpitein voidaan tukea. Tässä yhteydessä tehdään myös eräitä muita hallinnonaloja ja niiden kanssa harjoitettavaa yhteistyötä koskevia ehdotuksia.

2 Tilannekatsaus

2.1 Opetus-, tutkimus- ja kulttuurialan Aasia-yhteistyö Suomessa

Opetusministeriön asettama työryhmä laati vuonna 1994 koulutusta, tutkimusta ja opiskelijavaihtoa koskevan Aasia-ohjelman ehdotuksineen (Aasia-ohjelma: Itä- ja Kaakkois-Aasia, opetusministeriön työryhmämuistioita 20:1995). Työryhmän ehdotukseen pohjautuen perustettiin 1996 Itä- ja Kaakkois-Aasian aluetutkimuksen korkeakouluverkosto, joka kattoi sekä yliopisto- että ammattikorkeakoulusektorin. Vuonna 2001 verkosto jakautui molempien sektoreiden omiksi yhteistyöverkostoiksi.

Turun yliopiston koordinoima yliopistojen Itä- ja Kaakkois-Aasia-verkosto, jonka yhteistyösopimuksen ovat allekirjoittaneet kaikki yliopistot, on keskittynyt toiminnassaan Aasia-opintojen tuottamiseen ja kansainvälisten yhteyksien rakentamiseen.

Itä- ja Kaakkois-Aasian yliopistoverkoston toimintaa voidaan tarkastella seuraavien toimintojen kautta:

- 1) Opetusyhteistyö:
Aasia- ohjelma 25 ECTS
Syventävät opinnot 10-20 ov
Yhteistyötutkinto Master's Degree in Asian Studies (MASA)
- 2) Asia-Net www.asianet.fi
- 3) Tutkijakoulutus- ja tutkijayhteistyö
- 4) Kansainvälinen yhteistyö (NIAS ja Fudan)

Jyväskylän ammattikorkeakoulu koordinoi Itä- ja Kaakkois-Aasian ammattikorkeakouluverkostoa, johon kuuluu 29 ammattikorkeakoulua. Verkosto on perustettu 1996 ja Jyväskylässä koordinaatio on ollut vuodesta 2000. Verkoston toiminnan tavoitteena on kehittää ja tukea ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasiaan liittyvää opiskelua, opetusta, asiantuntijatoimintaa, työelämäyhteyksiä, kansainvälistymistä ja henkilövaihtoa. Verkosto edistää ammattikorkeakoulujen monialaista yhteistyötä, työnjakoa ja erikoistumista lisäämällä tiedonkulkua korkeakoulujen välillä. Lisäksi yhteistyöverkosto on järjestänyt vuodesta 2001 alkaen ammattikorkeakoulujen yhteiset valintakokeet Kiinassa ja vuodesta 2005 alkaen In-

tiassa, Nepalissa, Pakistanissa, Bangladeshissa, Thaimaassa ja Vietnamissa.

Suomen Akatemia on pyrkinyt kehittämään yhteistyömallia, jolla Akatemia ja yliopistot voisivat paremmin toimia yhteistyössä tutkimuksen alueella mm. Kiinassa ja Intiassa. Yhteistyö on vasta alussa. Myös Finland Research and Technology Forum (Suomen Akatemia, Sitra, Tekes ja VTT) pyrkii edistämään suomalaista tutkimusyhteistyötä mm. Intiassa.

Kiinnostus Aasian maita ja kulttuureja kohtaan on selvästi vahvistumassa myös lukioissa ja toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa. Opetushallitus tukee koulutuksen kansainvälistymiseen suunnatulla valtionavulla Aasian maihin kohdistuvia yhteistyöhankkeita, joissa on selkeästi kuvattu kehittämisajatus ja riittävä seudullinen tuki.

Kulttuuriviennin alalla ministeriöiden ja kulttuurikentän toimijoiden yhteistyönä on syntynyt kulttuuriviennin kehittämisohjelma vuosien 2006–2007 aikana. Ohjelman tavoitteena on nostaa luovat ja kulttuurin toimialat tasavertaisiksi ja tunnustetuiksi vientialoiksi muiden vientialojen rinnalle. Ministeriöiden tehtävänä on luoda edellytyksiä kulttuurin toimialojen viennin kehittymiselle. Toimialoittain on laadittu vientistrategiat. Selkeää strategiaa Aasian maiden osalta ei kuitenkaan ole olemassa.

Yleisesti voidaan sanoa, että yhteistyössä sekä opetuksen, tutkimuksen että kulttuurin aloilla eri toimijoiden välillä on paljon kehittämisen varaa. Toiminta Aasiaan on hyvin sirpaleista ja useilla toimijoilla ei välttämättä ole edes selkeää tavoitetta ja visiota Aasiaan suuntautuvan yhteistyön osalta.

2.2 Suomi Aasiassa

Suomen edustautuminen Aasian maissa on opetus-, tiede- ja kulttuurisektorilla perinteisesti tapahtunut lähinnä ulkoasiainministeriön edustustojen toimesta. Erityisesti suomalaista kulttuuria on esitelty varsin paljon ja menestyksellisesti. Ulkoasiainministeriön nykyinen pyrkimys entistä avoimempaan yhteistyöhön muiden ministeriöiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa on myös opetusministeriön toimialan kannalta tervetullutta.

Opetuksen, tutkimuksen ja kulttuurin aloilla on yhteistyö keskittynyt enimmäkseen itäiseen Aasiaan. Viime vuosina yhteistyötä on kehitetty myös Intiaan ja erityisesti opetuspuolella myös Thaimaahan. Lisäksi opetus- ja tutkimussektorilla on hajanaisia sopimuksia mm. Indonesiaan, Malesiaan, Vietnamiin ja Bangladeshiin. Tiede- ja teknologiyhteistyö on myös vahvasti keskittynyt itäiseen Aasiaan ja Intiaan. Lisäksi tällä alalla on ollut aktiivista yhteistyötä Thaimaahan sekä hajanaisia hankkeita Indonesiassa, Malesiassa ja Filippiineillä.

Kulttuurin osalta on tehty vuosikymmeniä yhteistyötä mm. kulttuurivaihtosopimusten, eri yhdistysten ja ystävyysseurojen kautta. Suomella on useiden maiden kanssa erityisesti 1970- ja 1980 -luvulla solmittuja kulttuurivaihtosopimuksia sekä niiden käytännön tason toimia ohjaavia yhteistyöohjelmia. Toimintaympäristön muutoksen ja eri toimijoiden suorien kontaktien nopean lisääntymisen myötä kulttuurisopimusten ja yhteistyöohjelmien painoarvo on viime vuosina vähentynyt eikä niillä nykyisin ole enää entisenlaista merkitystä opetusministeriön kansainvälisessä yhteistyössä. Opetusministeriö onkin pyrkinyt osaltaan keventämään yhteistyöohjelmien uudistamisprosessia suosimalla muun muassa toistaiseksi voimassa olevia ohjelmia aina, kun se on ollut mahdollista sekä edistämällä Memorandum of Understanding -mallia (MoU) uusien sektorikohtaisten yhteistyöasiakirjojen valmistelussa. Uusia kulttuurisopimuksia ei ole tehty enää uusiin.

Ystävyysseurojen ja -yhdistysten toiminta on tärkeä osa kulttuuriyhteistyötämme. Kulttuurivienti sisältyy olennaisesti kulttuuriyhteistyöhömme. Kulttuurivienti voi ilmentyä sekä perinteisenä suomalaisen kulttuurin esittelynä ja tunnetuksi tekemisenä että nyttemmin yhä

useammin kaupalliselta pohjalta toteutuvana toimintana. Puhumme siis vuorovaikutus- ja yhteistyöprosesseista, joihin sisältyy sekä kaupallinen että voittoa tuottamaton kulttuurituotanto.

Tärkeänä osana kulttuurivientiä Aasian osalta on mm. Suomen Kulttuurien museon Aasia-yhteistyö. Kulttuurien museossa on ollut vuodesta 1999 lähtien esille useita aasialaisia kulttuureita käsitelleitä näyttelyitä (liite 1).

Kulttuuriviennissä hyödynnetään ensi sijassa olemassa olevia viennin tukirakenteita, mikä edellyttää merkittävää ajattelu- ja toimintatapojen uudistamista sekä kulttuurin toimialoilla että viennin edistäjien keskuudessa. Erityisiä linjauksia Aasian osalta ei ole tehty.

Seuraavassa tarkastellaan erityisesti Suomen yhteistyötä Intian, Japanin, Kiinan ja Korean tasavallan suhteen. Lisäksi tehdään lyhyt katsaus yhteistyöstä Indonesian, Singaporen, Thaimaan ja Vietnamin kanssa.

2.2.1 Intia

Suomella on Intiassa ollut lähetystö vuodesta 1949 lähtien. Suomen suurlähetystö toimii New Delhissä ja kunniakonsulaatit Chennaissa, Kolkatassa ja Mumbaissa. Lisäksi Finprolla on vientikeskukset Intiassa New Delhissä, Mumbaissa ja Chennaissa.

Nykyisellään Intia on taloudellisesti tärkeä yhteistyökumppani Suomelle. Maan talouskasvu on viime vuosina ollut nopeaa; vuonna 2006 se oli 9,2 prosenttia. Monet Intian yliopistoista ja tutkimuslaitoksista ovat korkeatasoisia ja tuottavat sekä laadukasta tutkimusta että hyvin koulutettua työvoimaa merkittäviä määriä. Intian markkinat suomalaisille tuotteille ja palveluille tarjoavat tulevaisuudessa valtavia mahdollisuuksia.

Vuonna 1983 pääministeri Indira Gandhin Suomen vierailun aikana allekirjoitettiin Suomen ja Intian välinen kulttuurisopimus, joka kulttuurin lisäksi kattaa myös opetuksen ja tieteen. Sopimusta sovelletaan määräaikaisilla työohjelmilla. Maiden välillä ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa kulttuurivaihto-ohjelmaa, mutta Intian kulttuuriministeriö on pitänyt sen valmistelua tärkeänä. Tällä hetkellä on ajankohtaista pohtia uuden mahdollisen työohjelman muotoa ja sisältöä. Työohjelmaa tarvitaan, jottei sen puuttuminen muodostuisi esteeksi tai hidasteeksi Suomen ja Intian välisen kulttuurin, opetuksen ja tieteen aloilla tapahtuvan yhteistyön kasvussa.

Varsinaista suunnitelmallista kulttuurivientiä ei Intian suuntaan ole toistaiseksi harjoitettu, ja suurin osa nyt olemassa olevista kulttuurialan kontakteista on syntynyt eri alojen taiteilijoiden oman aktiivisuuden kautta. Tällaisia aloja ovat olleet mm. klassinen musiikki, kuvataiteet sekä käsityötaide. Suurlähetystön fasilitoimana on Intiassa viime vuosina esitelty mm. suomalaista elokuvaa, kirjallisuutta sekä uutta kansanmusiikkia.

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on valmisteilla sopimus Intian kanssa teknologisesta yhteistyöstä. Kauppa- ja teollisuusministeriö on myös tehnyt laajan selvityksen suomalaisista toimijoista Intiassa. Tätä selvitystä on ollut hyvä käyttää myös tämän käsillä olevan selvityksen eräänä keskeisenä lähteenä. Tekesin erityisen kiinnostuksen kohteena Intiassa on ollut mobiiliteknologia.

Suomen Akatemialla on sopimukset Intian tiede- ja teknologiaministeriön tiede- ja teknologiaosaston ja bioteknologiaosaston kanssa sekä Tooltech Software Private Limited:n kanssa. Näiden sopimusten pohjalta rahoitetaan suomalais-intialaisia yhteistutkimushankkeita sekä tutkijoiden liikkuvuutta. Sopimukset mahdollistavat myös yhteisten tutkimusohjelmien, huippuyksiköiden ja korkeatasoisten tutkimusryhmien välisen yhteistyön sekä yhteisminärien rahoittamisen. Vuoden 2007 yhteishaun aihealueena oli kasvi- ja elintarvikebioteknologia.

Yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on intialaisten korkeakoulujen kanssa vaihto- ja yhteistyösopimuksia (liitteet 2-3). Selvitystä varten tehdyssä kartoituksessa 11 suomalaista yliopistoa ilmoitti tehneensä sopimukset intialaisten partnerien kanssa. Ammattikorkeakoulujen osalta luku oli 7. Yliopistojen osalta painopiste sopimuksissa on tutkimusyhteistyössä. Intialaisilla yliopistoilla on kuitenkin tapana jakaa yhteistyösopimukset käytännössä toteutettaviin vaihto-ohjelmiin sekä erilaisiin ystävyysopimuksiin. Sopimusten painoarvo on käytännössä usein vähäinen. Myös useat toteutettaviksi suunnitellut sopimukset ovat vielä vailla toimeenpanoa Intiassa. Näin ollen pelkkiin lukumääriin perustuva arvio yhteistyön laajuudesta ei anna kovinkaan luotettavaa kuvaa yhteistyön laajuudesta käytännössä.

Pohjoismaisilla yliopistoilla on New Delhissä yhteinen Nordic Center in India (NCI), jossa on jäseninä myös kuusi suomalaista yliopistoa. Keskuksen tehtävänä on edistää yhteistyötä pohjoismaisten ja intialaisten korkeakoulujen kesken. Tämä yhteispohjoismainen yliopistojen yhteistyöverkosto tarjoaa mahdollisuuden etabloitua pysyvästi Intiaa. Niukasta rahoituksesta johtuen verkoston näkyvyys Intiassa nykyisellään on kuitenkin vähäistä. NCI on osallistunut Pohjoismaihin keskittyvän koulutusohjelman (Nordic Studies) käynnistämiseen yhdessä Jawaharlal Nehru -yliopiston kanssa New Delhissä.

Sitra aloitti vuonna 2004 erityisen Intia-ohjelman. Sen eräänä osana on käynnistynyt vuoden 2007 alusta apuraha-ohjelma intialaisille jatko-opiskelijoille ja tutkijoille. Ohjelman apurahoihin on varattu 200 000 € ja sitä hallinnoi käytännössä Kansainvälisen henkilöstövaihdon keskus CIMO, jolla on myös muuta opiskelijavaihtoa suomalaisten ja intialaisten korkeakoulujen kesken. Sitran apurahaohjelma on eräänlainen kokeilu, ja siinä on tausta-ajatuksena toivomus siitä, että opetusministeriö jatkaisi tai käynnistäisi vastaavan apuraha-ohjelman vuodesta 2008 alkaen. Vaikka Sitran apurahaohjelma on vasta äskettäin käynnistynyt, se on jo herättänyt kentällä mielenkiintoa. Hakemuksia apurahaohjelmaan on saapunut riittävästi ja hakemukset ovat edustaneet laajasti eri aloja.

2.2.2 Japani

Suomen ja Japanin diplomaattiset suhteet solmittiin vuonna 1919. Maiden välisten suhteiden hyvää kehitystä on usein selitetty sellaisilla kansanluonteiden yhtymäkohdilla, jotka liittyvät mm. musiikkiin, kirjallisuuteen, taiteeseen ja suhteeseen luontoon. Maidemme väliset suhteet ovat kehittyneet niin kaupan, kulttuurin kuin tieteellisen yhteistyön saroilla.

Japanin markkinoilla toimii noin 300 suomalaisyritystä joko edustajan tai maahantuojan välityksellä, minkä lisäksi runsaat 30 yritystä on etabloitunut maahan. Suomalaisinvestointien määrä Japanissa vaihtelee huomattavasti vuodesta toiseen, mutta yleisesti ottaen taso on suhteellisen matala. Investointien kannan alhaisuutta selittää osaltaan tuotannollisten suomalaisinvestointien lähes täydellinen puuttuminen Japanista, mutta osaltaan myös Japanin 1990-luvun sitkeät talousongelmat, jotka alkoivat hälvetä vasta vuosituhannen alkupuolella. Vuonna 2002 käynnistynyt talouden toipumisprosessi jatkuu edelleen muodostaen yli viisivuotisen maan taloushistorian pisimmän yhtäjaksoisen kasvukauden. Pariprosenttinen kasvu ei ole järin suuri, mutta maailman toiseksi suurimpana ja vauraana kansantaloutena Japani tarjoaa erinomaista markkinapotentiaalia ilman korkeita kasvulukujakin. Kuvaavaa on, että Japani tuottaa yksin noin puolet koko Aasian bruttokansantuotteesta.

Korkeatasoisesta osaamisesta ja teknologiasta tunnettu Japani panostaa kansainväliseen yhteistyöhön erityisesti perustutkimuksen alalla. Tieteen ja teknologian alalla Suomella ja Japanilla on paljon yhteyksiä. Vuonna 1997 solmittiin maidemme välinen tiede- ja teknologiayhteistyösopimus. Vuonna 2005 Tekes, Suomen Akatemia ja japanilainen NISTEP (National Institute of Science and Technology Policy) allekirjoittivat kolmivuotisen yhteis-

työsopimuksen, joka tähtää asiantuntijayhteistyöhön tieteen tutkimuksessa ja ennakoinnissa. Sopimuksella vauhditetaan Suomen ja Japanin välistä yhteistyötä tiede- ja teknologiapolitiikan aloilla. Suomen puolelta yhteistyöhön osallistuvat sopimuksen allekirjoittaneiden Tekesin ja Suomen Akatemian lisäksi myös Sitra, VTT ja Teknillinen korkeakoulu.

Suomen Akatemialla on vuodelta 1988 peräisin oleva yhteistyösopimus japanilaisen tutkimuksen rahoittajaorganisaation, Japan Society for the Promotion of Sciences (JSPS) kanssa. Sopimus uudistettiin vuonna 2004. Sopimus kattaa kaikki tieteenalat, ja sen mahdollistamia yhteistyömuotoja ovat mm. yhteiset tutkimushankkeet ja seminaarit, huippuyhteistyö sekä tutkijavaihto.

Monilla suomalaisilla korkeakouluilla on yhteyksiä Japaniin. Tehdyn kartoituksen mukaan 12 suomalaisella yliopistolla on sopimukset japanilaisten yliopistojen kanssa. Yhteistyö painottuu enemmän tutkimusyhteistyöhön puolelle. Myöskään kaikki sopimukset eivät ole aktiivisessa käytössä. Ammattikorkeakoulujen osalta selvityksen mukaan sopimuksia on 9 ammattikorkeakoululla.

Yhteistyön ongelmina erityisesti opiskelija- ja opettajavaihdon osalta voidaan todeta englanninkielisen opetuksen vähäisyys ja Japanin elinkustannusten korkea taso. Lisäksi usein yhteistyö perustuu muutamien henkilöiden varaan. Maiden välinen yhteistyö tällä sektorilla on pitkälti perustunut jatkotutkinto-opiskelijoihin, tutkijoihin ja kulttuurivaihtoon. CIMO:n apuraha-, harjoittelu- ja Nuori Kulttuuri – ohjelmien liikkuvuusluvut olivat vuonna 2005 Japanin osalta 16 henkilöä (8 lähtevää ja 8 saapuvaa).

CIMO organisoii ensimmäistä kertaa suomalaista korkeakouluosaamista esittelevän seminaarin Tokiossa 1997. Vuonna 2005 CIMO koordinoi yhteispohjoismaista seminaaria Aichin maailmanäyttelyssä. Lisäksi järjestettiin seminaari Tokiossa Ruotsin suurlähetystön tiloissa.

Muumien siivittämänä Suomesta vallitsee Japanissa erittäin myönteinen mielikuva. Taiteen aloista suomalainen arkkitehtuuri, muotoilu ja klassinen musiikki ovat Japanissa perinteisesti olleet kaikkein tunnetuimpia. Näillä aloilla toiminta on useimmiten niin ammattimaiseksi vakiintunutta, että se toimii kaupalliselta pohjalta ilman varsinaisia vaihtosopimuksia. Kulttuurivientimme vahvoiksi alueiksi ovat nousemassa pitkäjänteisten ponnistelujen tuloksena nykytanssi, valokuva- ja mediataiteet sekä lastenkirjallisuus. Lisäksi kevyttä musiikkia on jo usean vuoden Musexin ja Fimicin johdolla aktiivisesti markkinoitu vuosittaisessa Finnish Music Days - tapahtumassa Tokiossa. Myös suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ollaan erittäin kiinnostuneita niin yleisellä kuin ammattilaistasolla, ja sitä onkin viime vuosina laajasti esitelty Japanissa. Kulttuurin saralla Suomen Japanin Instituutin järjestämät asiantuntijavierailut sekä ulkoasiainministeriön maksamat toimittaja- ja asiantuntijamatkat ovat tuottaneet tulosta yhteistyön kehittämisessä.

Suomi -instituutti Tokiossa (Suomen Japanin Instituutti; www.fninstitute.gr.jp/index-en.html) perustettiin vuonna 1998 palvelemaan parhaan suomalaisen tiede- ja taideosaamisen verkostoitumista Japanissa. Instituutti pyrkii löytämään suomalaiselle huippuosaamiselle Japanista yhteistyötahoja, joiden kanssa on mahdollista aloittaa pitkäjänteinen yhteistyö. Suomen Japanin Instituuttia ylläpitää säätiö, johon kuuluvat muiden muassa kaikki suomalaiset yliopistot ja korkeakoulut, tiede- ja taidealan keskeiset vaikuttajainstituutiot sekä joukko suomalaisia Japanissa toimivia yrityksiä. Säätiötä tukee opetusministeriö, jonka rahoitus käytännössä myös kattaa suurimman osan Suomen Japanin Instituutin kuluista. Instituutti on tehnyt pitkäjänteisesti työtä suomalaisen nykykulttuurin eteenpäin viemiseksi Japanissa.

Vuonna 1978 Suomi ja Japani solmivat keskinäisen kulttuurivaihtosopimuksen, joka ratifioitiin vuonna 1980. Sopimus kattaa sekä koulutus-, tiede-, urheilu- että kulttuurisektorit. Tuorein sopimusta toteuttava yhteistyöohjelma on laadittu vuosille 2000–2003. Sen jälkeen uutta ohjelmaa ei ole neuvoteltu. Aloite neuvotteluihin on Japanilla, joka ei ole tois-taiseksi ole ollut aloitteellinen asiassa. Suomen ja Japanin välinen kulttuurivaihtosopimus on ainoa kulttuurisopimus, jonka Japani on solminut minkään Pohjoismaan kanssa.

CIMO on tukenut nuorten kulttuuriryhmien esiintymismatkoja Japaniin Nuori Kulttuuri -ohjelmalla.

Suomalaisella arkkitehtuurilla, muotoilulla ja klassisella musiikilla on ollut tärkeä rooli kulttuuriyhteistyössä, josta merkittävä osa on tapahtunut kaupalliselta pohjalta. Muumi-en siivittämänä Suomesta vallitsee myönteinen mielikuva. Kulttuurivientimme vahvoiksi alueiksi ovat nousemassa kevyt musiikki, nykytanssi, valokuva- ja mediataiteet sekä lasten kirjallisuus. Myös suomalaisia oppikirjoja kohtaan on herännyt kiinnostusta, mitä osittain selittää Suomen koulutusjärjestelmän erinomainen maine Japanissa. Suomen Japanin Instituutin järjestämät asiantuntijavierailut ovat tuottaneet tulosta yhteistyön kehittämisessä.

New Energy and Industrial Technology Development Organizationin eli NEDO:n kautta Tekesin teknologiaohjelmien osallistujat voivat etsiä sopivia yhteistyökumppaneita Japanista. NEDO on Tekesiä muistuttava yritysten ja tutkimuslaitosten teollisen tutkimus- ja kehitystyön rahoittaja Japanissa. Tekes ja VTT Energia ovat sopineet NEDO:n kanssa tiedonvaihdoista ja partnerinhausta.

Tekesillä ja Osakan kauppakamarilla on yhteistyösopimus, jonka avulla Japanin markki-noille tähyävät yritykset voivat päästä esittäytymään paikallisille pääomasijoittajille. Japanin pääomamarkkinoilla on kiinnostusta erityisesti biotekniikan, tietotekniikan ja hyvinvointi-tekniikan yrityksiä kohtaan.

Tekesin Tokion yksikkö panostaa suomalais-japanilaiseen yhteistyöhön seuraavilla avainalueilla: Informaatioteknologia, tuotanto- ja materiaaliteknologia, prosessitekno-logia (kemianteollisuus, metsäteollisuus), ympäristötekno-logia ja bioteknologia.

Ystävyyshdistysten rooli aina 1930-luvulta lähtien on ollut tärkeässä roolissa Suomen ja Japanin suhteiden kehittämisessä. Japanissa toimii neljätoista Japani-Suomi-ystävyyshdistystä. Lisäksi on monia ystävyyseuroja ja muuta eri harrasteisiin liittyvää toimintaa. Suomessa on useita Japani-aiheisia yhdistyksiä, joiden tarkoituksena on edistää maittemme välistä ystävyyttä sekä tehdä japanilaista kulttuuria tunnetuksi Suomessa. Suomi-kai on Ja-panissa asuvien suomalaisten yhdistys, jonka tarkoitus on ylläpitää ja edistää suomalaista kulttuuria ja suomen kieltä Japanissa. Suomi-kai on toiminut Tokiossa jo 30 vuotta.

Suomen ja Japanin välillä on kolme virallista ystävyyskaupunkia. Lisäksi on useita mui-ta ystävyyskaupunkeja, ystävyyskuntia ja muuta toimintaa Suomen ja Japanin eri alueiden välillä.

Suomen suurlähetystö toimii Tokiossa. Sen lisäksi Suomella on kunniakonsulit Osakas-sa, Sapporossa, Naganossa, Nagoyassa ja Kita-Kyushulla.

Suomalaisen terveydenhuolto-osaamisen vientiä Japaniin on edistänyt mm. Sitran Japan Access Program. Lisäksi suomalaista hyvinvointitekno-logiaa on viety näyttävästi Japanin Sendaihin, minne on rakennettu suomalaisen konseptiin perustuva ikääntyvien hyvinvoin-tikeskus. Hankkeen taustalta löytyvät Suomen Japanin Instituutti ja Finpro, joiden tavoit-teena on viedä suomalaista hyvinvointitekno-logiaa ja vanhushuollon osaamista nopeasti ikääntyvään Japaniin.

2.2.3 Kiina

Suomen ja Kiinan kansantasavallan yhteistyö on lähtenyt käyntiin monilla toimialoilla jo 1950-luvulla. Vuonna 1979 Suomen ja Kiina kansantasavallan hallitukset solmivat sopimuksen taloudellisesta, teollisesta, tieteellisestä ja teknisestä yhteistyöstä. Uusi sopimus aloilta solmittiin vuonna 2005.

Kiina on Suomen suurin kauppakumppani Aasiassa. Suomen vienti Kiinaan on kasvanut tasaisesti vuodesta 2002. Suomalaisten yritysten varsinainen etabloituminen Kiinaan alkoi 1990-luvulla, ja myös suomalaisyritysten investoinnit ovat kasvaneet voimakkaasti viimeiset kymmenen vuotta. Kiinaan etabloituvien suomalaisyritysten määrä lisääntyy keskimäärin 10 yrityksellä vuodessa. Yrityksistä suurin osa on sijoittunut Pekingin ja Shanghai alueille sekä Hongkongin ja Helmijoen ympäristöön.

Kiinalla on keskeinen rooli koko Itä- ja Kaakkois-Aasian poliittisen, taloudellisen ja kulttuurillisen kehityksen alueilla. Sillä on myös yhä kasvava rooli maailmanlaajuisesti.

Kiinaan syntyy jatkuvasti uusia yliopistoja. Kiinalaisissa yliopistoissa opiskelee tällä hetkellä noin 20 miljoonaa opiskelijaa. Monet yliopistot kehittävät ja laajentavat kampuksiaan valtavalla vauhdilla. Kiinan opetusministeriön painopisteenä on kehittää korkeakoulutuksen laatua. Tähän asti painopisteenä on selkeästi ollut määrälliset kysymykset.

Kiinan asema korkean teknologian markkinoilla on noussut voimakkaasti viime vuosina. Jos kehitys jatkuu samana, on ennustettu, että lähivuosina Kiina nousee maailman suurimmaksi elektroniikan ja informaatiotuotteiden markkinaksi.

Suomen ja Kiinan välisen virallisen tutkimus- ja teknologiyhteistyön yhtenä tavoitteena on tiivistää maiden teollista ja taloudellista yhteistyötä. Kauppa- ja teollisuusministeriö on myös tiiviissä yhteistyössä Kiinan markkinoilla toimivien ja sinne suuntaavien suomalaisten teknologiyritysten kanssa.

Suomen ja Kiinan hallitusten välinen tieteellis-teknologista yhteistyötä koskeva valtiosopimus allekirjoitettiin Pekingissä syyskuussa 1986. Teknologiyhteistyötä koordinoi Suomen puolelta kauppa- ja teollisuusministeriö ja Kiinan puolelta Ministry of Science and Technology (MOST). Käytännössä TT-yhteistyö on toiminut hyvin ja lisännyt maitten välistä kaupankäyntiä ja teollista yhteistyötä.

Suomen Akatemialla on yhteistyösopimukset seuraavien kiinalaistahojen kanssa: National Natural Science Foundation of China (NSFC) vuodesta 1990, Chinese Academy of Social Sciences (CASS) vuodesta 1989 ja Chinese Academy of Science (CAS) vuodesta 1984. Uudistetut puitesopimukset em. organisaatioiden kanssa allekirjoitettiin vuonna 2004. Kilpailuun perustuvaa tutkimusrahoitusyhteistyötä tehdään eri tieteenaloilla. NSFC:n kanssa on toteutettu huippuyksikköjen välistä yhteishankerahoitusta ja tutkimusohjelmayhteistyötä. Lisäksi vuosittain pyritään avaamaan yhteishankehaku yhteisesti sovitulla teema-alueilla. CASS:n kanssa on toteutettu yhteishankehaku vuonna 2006 ja myös CAS:n kanssa pyritään avaamaan yhteishankehakuja ja vahvistamaan erityisesti tutkijakoulutusyhteistyötä. Suomen Akatemian tavoitteena on edistää myös suomalaisten yliopistojen verkottumista ja yhteistyötä kiinalaisten tutkimuslaitosten kanssa mm. yhteistyössä rehtorien neuvoston kanssa.

Suomalaisten ja kiinalaisten korkeakoulujen yhteistyömuodoista erilaiset sopimukset sekä opiskelijoiden rekrytointi ja opiskelijavaihto näyttävät olevan yleisempiä. Opiskelijavaihto Kiinan ja Suomen välillä on jatkunut tasaisesti vuodesta 1973. Suomessa opiskelee runsaasti kiinalaisia oman maansa viranomaisten kustantamina. Opiskelijat ovat hakeutuneet omatoimisesti suomalaisiin yliopistoihin. Myös suomalaisopiskelijoiden kiinnostus Kiinaa kohtaa on selvästi kasvanut.

Suomalaiset yliopistot ja ammattikorkeakoulut pitävät Kiinaa hyvin tärkeänä yhteistyön kohdealueena Aasiassa. Tehtyjen kartoitusten mukaan yliopistoista 13 ja ammattikorkeakouluista 10 on allekirjoittanut sopimukset kiinalaisten partnereiden kanssa. Kaikki sopimukset eivät kuitenkaan ole kovin aktiivisessa käytössä. Ongelmana näyttää yhä olevan se, että yhteistyö on sirpaleista, mikä usein merkitsee sitä, että sopimukset perustuvat joidenkin henkilöiden suhteisiin ja kiinnostukseen. Sisällöltään sopimukset koskevat pääasiassa opiskelija- ja opettajavaihtoa. Vaihdon toteuttamisen esteiksi usein nousevat kieliongelmat eli lähinnä englanninkielisen opetuksen vähäisyys molemmissa maissa, mutta erityisesti Kiinassa, sekä taloudelliset mahdollisuudet.

Yliopistoilla ja korkeakouluilla on yhteistyökumppaneita laajasti eri puolilla Kiinaa, yhteensä 18 maakunnassa. Lukumääräisesti sopimuksia on solmittu eniten kuitenkin Pekingin ja Shanghain alueilla sijaitsevien yliopistojen kanssa.

Beijing Foreign Studies Universityssä on ollut vuodesta 2002 lähtien suomen kielen koulutusohjelma, johon osallistuu 24 kiinalaista opiskelijaa. Yhtenä koulutusohjelman opettajista toimii CIMO:n lähettämä suomen kielen lehtori.

Sopimusten lisäksi osa suomalaisista on mukana Fudan-verkostossa, johon kuuluu yhteensä 24 pohjoismaista yliopistoa. Suomalaisia yliopistoja verkostossa on kahdeksan.

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO on osallistunut sekä yksin että yhdessä suomalaisten korkeakoulujen kanssa opiskelijoille suunnatuille Top Grad School Tour – messuille Shanghaissa (2004), Pekingissä ja Shanghaissa (2005) sekä Pekingissä, Shanghaissa ja Nanjingissä (2006) ja myös Hongkongissa vuodesta 2001 alkaen keväisin järjestettävälle European Higher Education Fair (EHEF) - messuille. CIMO:n apuraha-, harjoittelu- ja Nuori Kulttuuriohjelmien kautta liikkui vuonna 2005 yhteensä 27 henkilöä (lähtevät 5 ja saapuvat 22).

Kiinan ja Suomen yhteistyön hyviin tuloksiin perustuen Kiinan opetusministeriö ja Opetushallitus allekirjoittivat Pekingissä sopimuksen lukioden yhteistyön jatkamisesta vuosille 2005–2007. Yhteistyö on Suomen osalta mahdollistunut yleissivistävän koulutuksen kansainvälisen valtionavun turvin, jota Opetushallitus on osoittanut hankkeeseen osallistuvien kahdeksan suomalaisen lukion muodostamalle verkostolle. Yhteistyöprojekteja on käynnistetty ja toteutettu sekä kouluvierailujen yhteydessä että digitaalisesti. Molempien osapuolten erityisenä tavoitteena on sähköisen verkostotoiminnan kehittäminen. Opetushallitus on toteuttanut myös toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen yhteistyötä Kiinan kanssa.

Suomella on pitkät perinteet kulttuuriyhteistyöstä Kiinan kanssa. Kanssakäyminen alkoi pian diplomaattisuhteiden solmimisen jälkeen 1950-luvun alussa. Vuonna 1980 allekirjoitettiin ensimmäinen kulttuuriohjelma (2-vuotinen) ja vuonna 1984 kulttuurisopimus. Kulttuurisopimusta toteutetaan määräaikaisten työohjelmien kautta. Nykyinen vuonna 2009 päättyvä ohjelma kattaa kulttuurin ja taiteiden lisäksi myös koulutuksen ja tutkimuksen. Uusi kohta ohjelmassa korostaa naisten osallistumista yhteistyöhön. Voimassa olevan yhteistyöohjelman kautta on muun muassa käynnistetty laaja suomi-kiina -sanakirjahanke (arvioitu valmistuminen vuonna 2009) sekä solmittu erillinen tutkintojen tunnustamista koskeva Memorandum. Memorandumin pohjalta käynnistyy kahdensivulinen selvitystyö koulutus- ja tutkintojärjestelmistä sekä niiden vertailtavuudesta. Suomen ja Kiinan välinen korkeakoulutus- ja tutkimusyhteistyö näyttää vahvistuvan myös toimijoiden suorien suhteiden varassa ilman, että siitä on yksityiskohtaisesti ohjelmassa sovittu. Hyvä esimerkki tästä on opiskelijavaihdon nopea laajentuminen, sillä siitä vain pieni toteutuu kulttuurivaihto-ohjelman kiintiöiden kautta.

Suomi-Kiina seuran panos käytännön kulttuurivaihdon hoitamisessa on ollut merkittävä. Lisäksi opetusministeriön nuorisoyksiköllä on Suomen ja Kiinan väliseen kulttuurisopi-

mukseen perustuvaa aktiivista yhteistyötä ja keskinäistä vierailuvaihtoa Kiinan nuorisosäätiön kanssa.

Kiinassa toimivat myös aktiivisesti siellä asuvien suomalaisten perustamat yhdistykset kuten esim. Shanghain suomalaiset ry, joka on perustettu syksyllä 1998 ja Hongkongissa Suomalaisyhdistys ry, joka on rekisteröity vuonna 2005. Yhdistyksellä on ollut vilkasta toimintaa kuitenkin jo noin 20 vuotta. Hongkongin Suomi-koulussa on 15 lasta. Opetus – 1-2 kertaa kuussa – on vapaamuotoista ja sen tarkoituksena on tukea lasten suomen kielen ja kulttuurin tuntemista ja säilymistä.

Tekes toimii Pekingissä ja Shanghaissa. Tekesin Pekingin toimisto luo kontakteja Kiinan tiede- ja teknologiamaailmaan ja auttaa suomalaisia yhteistyön alkuun. Käytännössä yhteistyötä tehdään Tekesin teknologiaohjelmien kautta. Yhteistyö voi tarkoittaa tiedonvaihtoa, tutkijavaihtoa tai yhdessä tehtävää tutkimusta. Yksikön painopistealueita ovat informaatio-tekniologia, biotekniologia, tuotanto- ja materiaalitekniologia sekä energia- ja ympäristöteknologiat.

Tekesin Shanghain-yksikkö toimii FinChi-innovaatiokeskuksen yhteydessä Zhangjiangin teknologiapuistossa. Innovaatiokeskus verkottaa suomalaisia ja kiinalaisia yrityksiä ja yhteisöjä tarjoamalla kontakteja tutkimus- ja kehitystoiminnan huippuosaajiin, yrityksiin ja paikallisiin viranomaisiin. FinChin perustajia ovat kauppa- ja teollisuusministeriö, Tekes ja Finpro.

Suomen suurlähetystö (Peking) ja pääkonsulaatit (Shanghai, Kanton ja Hongkong) Kiinassa ovat luoneet pohjaa erityisesti musiikin, muotoilun ja arkkitehtuurin sekä elokuva-alan yhteistyölle suomalaisten ja kiinalaisten tahojen välillä. Nämä alat on todettu kaikkein lupaavimmiksi jatkoyhteistyön kehittämisen kannalta.

Suomessa suurlähetystöjen ja pääkonsulaattien yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. Design Forum Finland, Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus, Elokuvasäätiö sekä yksittäiset suomalaiset kulttuurialan asiantuntijat. Kiinalaisia yhteistyökumppaneita ovat olleet mm. Tsinghua-yliopiston taiteen ja muotoilun akatemia, Pekingin elokuva-akatemia sekä keskeiset galleriat ja konserttitalit.

2.2.4 Korean tasavalta (Etelä-Korea)

Suomi ja Etelä-Korea solmivat diplomaattisuhteet vuonna 1973. Kaupankäynti alkoi vilkastua vuodesta 1977 lähtien ja on kehittynyt yhä suotuisasti. Vuosina 2004 ja 2005 kaupan kokonaisvolyymien kasvu oli vaikuttavaa, ja etenkin Korean vienti Suomeen on kasvanut nopeasti.

Suomalaiset yritykset toimivat Etelä-Koreassa lähinnä edustustojensa kautta. Maahan on etabloitunut 28 suomalaisyritystä. Tällä hetkellä suomalaisilla kohdistuu suuri kiinnostus Etelä-Korean tietotekniikan ja tietoliikenne aloille; etenkin ohjelmistopuolelle ja tuotekehitykseen. Tällä alueella Etelä-Korea nousee vauhdilla. Etelä-Korea on yksi Itä-Aasian tiikeritalouksista; sen talous kasvoi keskimäärin 8% vuosivauhtia useiden vuosikymmenien ajan. Aasian kriisin (1997–2000) jälkeen kuitenkin kasvu on hiipunut, mutta maa on silti yhä viiden nopeimmin kasvavan talouden joukossa.

Korean kulttuurin tutkimuksella on pitkät traditiot Suomessa ja ne antavat hyvän lähtökohdan kasvavaan vuorovaikutukseen taiteen, kulttuurin, koulutuksen ja tieteen alueilla.

Suomen ja Etelä-Korean välisessä yhteistyössä panostetaan erityisesti tiede- ja teknologiayhteistyöhön. Suomen Akatemialla on yhteistyösopimus Korean Science and Engineering Foundation, KOSEF:n kanssa. Sopimukseen kuuluvat tutkijoiden liikkuvuus ja yhteiset seminaarit.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat kehittäneet yhteistyötään Etelä-Koreaan aktiivisesti. Kartoituksen mukaan 13 yliopistolla ja 6 ammattikorkeakoululla on sopimukset eteläkorealaisten korkeakoulujen kanssa. Yliopistojen osalta voisi todeta, että useimmat sopimukset toimivat hyvin mm. opiskelijavaihdon osalta.

Koulutuslalla hyvä esimerkki käytännön yhteistyöstä on Helsingin kauppakorkeakoulun ja korealaisen Institute of Industrial Policy Studiesin Executive MBA -ohjelma. Kesäkuuhun 2006 mennessä 1500 korealaista yritysjohtajaa on valmistunut tästä vuonna 1995 käynnistetystä ”KEMBA”-ohjelmasta.

Suomi ja Etelä-Korea toteuttavat vuonna 1994 solmittua kulttuurivaihtosopimusta tuoreella, vuosille 2006–2008 kohdistuvalla yhteistyöohjelmalla. Ohjelmassa huomioidaan koulutus ja tiede, kulttuuri ja taide, broadcasting -yhteistyö sekä nuoriso ja liikunta. Nykyinen ohjelma on voimassa toistaiseksi.

Vuoden 2006 aikana Etelä-Koreassa esiteltiin mm. suomalaista designia ja tanssia, vuonna 2007 puolestaan mm. valokuvaa sekä musiikkia.

Teke ja Korea Institute of Industrial Technology Evaluation and Planning (ITEP) ovat tehneet konkreettisia toimia yhteistyön tiivistämiseksi. Presidentti Roh'n Suomen vierailu yhteydessä syyskuussa 2006 sovittiin mm. Korea Foundation for International Cooperationin ja VTT:n välisestä yhteistyöstä, Korea Trade-Investment Promotion ja Finpron välisestä yhteistyöstä sekä Oulun ja Daedok'n teknopolisten yhteistyöstä.

Suomi-Korean Tasavalta-yhdistys ry perustettiin vuonna 1981 levittämään Koreaan liittyvää tietoutta sekä vilkastuttamaan kulttuurivaihtoa.

Suomen ulkoasiainministeriöllä on edustusto Soulissa. Lisäksi Finpron Itä-Aasiasta vastaava vientikeskus Tokiossa huolehtii myös yhteistyösuhteista Etelä-Korean kanssa.

2.2.5 Yhteistyötä Indonesiassa, Singaporessa, Thaimaassa ja Vietnamissa

Erityisesti 1990-luvun alkupuolella aina Aasian talouskriisiin 1997 asti Kaakkois-Aasia nähtiin tärkeänä yhteistyön kohteena niin kaupankäynnin, sijoittamisen kuin koulutuksen ja tutkimuksenkin näkökulmista. Vaikea taloudellinen tilanne Aasiassa kuitenkin hidasti yhteistyöhalukkuutta merkittävästi.

Indonesia on maailman neljänneksi väkirikkain maa ja Kaakkois-Aasian suurin talous. Suomi ja **Indonesia** solmivat diplomaattisuhteet vuonna 1954. Aluksi Suomen edustautuminen hoidettiin New Delhistä, mutta jo vuodesta 1974 Suomella on ollut suurlähetystö Jakartassa. Indonesian lisäksi suurlähetystön toimialueeseen kuuluu Itä-Timor. Suomella on kunniakonsulit Medanissa (Sumatra) ja Denpasarissa (Bali).

Suomen vienti Indonesiaan on monen lamavuoden jälkeen lähtenyt voimakkaaseen kasvuun ja kasvulle on hyvät edellytykset myös tulevaisuudessa. Suomen vienti Indonesiaan vuonna 2006 oli 187 miljoonaa euroa, mutta osa tuotannosta ja viennistä tapahtuu kolmansien maiden kautta. Indonesia on huomattava kasvukohde telekommunikaatiosektorille. Maiden välillä valmistellaan aiesopimusta korkotukiluotoista.

Indonesiassa tunnetaan kasvavaa kiinnostusta Suomea, suomalaista osaamista sekä yhteiskuntaa kohtaan. Osaltaan tähän on vaikuttanut suomalaisten näkyvä osuus Acehin rauhanehdotuksissa. Yhteistyötä hankaloittaa etäisyys, hallinnollisen kapasiteetin ja resurssien puute Indonesiassa sekä yhteistyöhön toteuttamiseen tarvittavan työpanoksen määrä.

Indonesiassa sijaitsee huomattava osa maailman uhanalaisista sademetsistä, mikä tekee maasta merkittävän kohteen metsien, soiden ja eläinlajien tutkimukselle. Yhteistyö on tärkeää luonnonsuojelun ja ilmastomuutoksen kannalta. Suomi ja Indonesia ovat perustaneet

metsätyöryhmän keskustelemaan metsäsektorin yhteistyöstä. Huomionarvoista on myös energiasektorin kasvavat tarpeet ja biopolttoaineiden käytön kehitys Indonesiassa.

Suomen rooli Aceh'n rauhanprosessissa tukee panostamista konfliktien tutkimiseen. Indonesia on ollut merkittävä kansainvälisen kansatieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kohde.

Suomelle relevantin yhteistyön kehittämiseksi olisi hyvä tukea tutkimushankkeita ja edistää opiskelijavaihtoa ja muuta vierailuvaihtoa molempiin suuntiin.

Suomella on ollut diplomaattisuhteet **Singaporeen** vuodesta 1973 ja Suomi edustautuu Singaporessa suurlähetystönsä kautta. Suomen ja Singaporen kahdenväliset suhteet ovat kehittyneet viime vuosina aktiivisesti. Useita ministereiden johtamia korkean tason valtuuskuntia ja virkamiesryhmiä on vieraillut Suomessa tutustumassa mm. innovaatiokysymyksiin, opettajankoulutukseen sekä koulutuksen rahoitukseen liittyviin teemoihin.

Singapore on hyvin järjestäytyneet yhteiskunta, jolla on merkittävä rooli nk. Gateway-maana Aasian markkinoille. Singapore tunnetaan maailmalla myös korkean koulutus- ja osaamistason maana. Toisin kuin useissa Aasian maissa, korkean teknologian tutkimustoiminta on erittäin korkeatasoista laajoine kansainvälisine yhteyksineen. Suomen ja Singaporen välistä yhteistyötä on mahdollista edistää monilla eri tasoilla, niin tutkimuslaitos-, kaupallisella yritys- kuin järjestötasollakin. Viimeaikoina Singaporen valtion tutkimuslaitos A*Star instituutti on solminut yhteistyöhön tähtääviä aiesopimuksia VTT:n ja Tekesin kanssa. Myös maiden opetusministeriöiden välillä on solmittu aiesopimus yhteistyöstä. Näiden lisäksi useat yliopistot ja korkeakoulut ovat yhteistyössä keskenään.

Singaporessa toimii myös ASEF (Asia Europe Foundation), jonka pyrkimyksenä on lisätä kulttuuri- ja koulutusyhteistyötä Aasian ja Euroopan välillä.

Suomi ja **Thaimaa** solmivat diplomaattisuhteet vuonna 1919. Va. asianhoitajan johtama edustusto Bangkokiin perustettiin vuonna 1980 ja kuusi vuotta myöhemmin se korotettiin suurlähetystöksi. Bangkokin suurlähetystö hoitaa myös sivuakreditointimaat Laosin, Kambodžan ja Myanmarin. Suomen suurlähetystön lisäksi Bangkokissa sijaitsee Finpron vientikeskus, josta käsin johdetaan Finpron Kaakkois-Aasian toimintaa. Kaupallisia verkostoja Suomen ja Thaimaan välillä vahvistaa Thai-Suomi kauppakamari. Suomella on lisäksi Pohjois-Thaimaassa Chiang Main kaupungissa kunniakonsulaatti sekä kunniapääkonsulaatti Phuketin saarella.

Thaimaa on noussut yhdeksi suomalaisten matkailijoiden suosikkikohteeksi Aasiassa. Thaimaassa vierailee arviolta 100 000 suomalaista vuodessa.

Thaimaa on Suomen seitsemänneksi suurin vientikohde Aasiassa. Suomen vienti Thaimaahan oli arvoltaan lähes 160 miljoonaa euroa ja tuonnin arvo 165 miljoonaa euroa. Huippuvuonna 2001 Suomen viennin arvo Thaimaahan oli lähes 400 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla korkeakouluilla on yhteistyötä Thaimaan korkeakoulujen kanssa mm. sekä opiskelija- että opettajavaihdon muodossa. Yhä useampia thaimalaisia pyrkii opiskelemaan suomalaisiin ammattikorkeakouluihin. Suomesta CIMO on osallistunut vuosittain järjestettävään European Higher Education Fair (EHEF) tapahtumaan Thaimaassa.

Bangkokissa sijaitseva Aasian tekninen instituutti (Asian Institute of Technology, AIT) antaa ylempää korkeakouluopetusta pääasiassa aasialaisille opiskelijoille. Suomi on tukenut kehitysyhteistyövaroista Aasian teknistä instituuttia jo pitkään; tuki on vuositasolla ollut noin 1,5 miljoonaa euroa. Opetuksen aikana suomalaiset yritykset ja tietotaito tulevat AIT:n opiskelijoille tutuksi ja osa valmistuneista löytääkin työpaikkansa suomalaisten yritysten palveluksesta. Suomen tuki AIT:lle on tarkoitus lopettaa 2009 lopussa.

Tärkeitä kulttuurialan tapahtumia ovat vuosittain järjestettävät EU-filmifestivaalit. Suomi osallistuu filmifestivaaleilla Thaimaassa, jossa ne pidetään sekä Bangkokissa että Chiang

Maissa, ja Kambodzhassa Phnom Penhissä. EU-filmifestivaalit ovat molemmissa maissa suosittu tapahtuma, jota tullaan EU-yhteistyönä jatkamaan ja johon Suomi aikoo tulevaisuudessa osallistua.

Suomen hallitus teki päätöksen **Vietnamin** Demokraattisen Tasavallan eli Pohjois-Vietnamin tunnustamisesta 1972. Suomi ja Vietnamin Demokraattinen Tasavalta julkistivat kommunikation diplomaattisuhteiden solmimisesta 1973. Samana vuonna Vietnamista tuli Suomen kehitysyhteistyön pitkäaikainen kohdema. Suomi perusti suurlähetystön Hanoiin vuonna 1974.

Kehitysyhteistyö on ollut maiden suhteiden kulmakivi. Tällä hetkellä myös kaupallista-loudellisten suhteiden edistäminen on yksi Suomen toiminnan painopisteistä. Vietnamin talouden nopea kehitys ja oikeansuuntaiset talouden rakenteelliset uudistukset luovat hyvän pohjan näiden suhteiden kehittämiseksi. Suomalaisten yritysten kasvavaa kiinnostusta Vietnamin markkinoita kohtaan osoittaa myös se, että yritykset ovat tehneet aloitteen maiden välisen investointisuojausopimuksen uusimisesta. Suomen ja Vietnamin väliset neuvottelut sopimuksen uusimisesta ovat käynnissä.

* * *

Tehdyn kartoituksen mukaan suomalaisilla korkeakouluilla on yhteistyötä erityisesti Thaimaan ja Singaporen korkeakoulujen kanssa. Muutama yliopisto ja ammattikorkeakoulu on käynnistänyt sopimukseen perustuvaa yhteistyötä Vietnamin kanssa. Indonesian osalta vain yhdellä suomalaisyliopistolla ja muutamalla ammattikorkeakoululla on sopimukseen perustuvaa yhteistyötä.

1990-luvulla opetushallituksen koordinoiman Kaukoita-projektin aikana oli selkeästi kiinnostusta kehittää yhteistyötä Kaakkois-Aasian maiden kanssa. Yhteistyö on kuitenkin jäänyt melko vaatimattomaksi verrattaessa sitä erityisesti Itä-Aasiaan suuntautuneeseen yhteistyöhön.

2.3 Pohjoismaiden yhteistyö Aasian maiden kanssa

Pohjoismaiden osalta voi havaita priorisointia Aasian osalta Kiinaan, Japaniin ja Intiaan. Tärkeänä nähdään myös Kaakkois-Aasian kehitys ja esimerkiksi Vietnamin rooli alueen kehityksessä. Kiinan osalta kaikkien mainittujen pohjoismaiden läsnäolo koulutuksen ja kulttuurin aloilla on Suomea suurempi.

Seuraavassa tarkastelussa pääpaino on yhteistyössä, jota muut Pohjoismaat tekevät Kiinan, Japanin, Korean tasavallan ja Intian kanssa. Analyysi perustuu Suomen suurlähetystöjen kautta saatuihin tietoihin.

Ruotsin profiloituminen Aasiassa rakentuu korkeakoulujen kanssa harjoitettavan yhteistyön tiivistämiseen ja laajentamiseen, molemminpuolisiin stipendi- ja vaihto-ohjelmien kehittämiseen sekä omien korkeakoulujen kansainvälisille opiskelijoille ja tutkijoille tarjoamisen mahdollisuuksien markkinointiin alueella. Tämä kaikki on selkeästi osana koko Ruotsin profiloitumista alueella. Tärkeänä linjauksissa pidetään myös yhteistyön tiivistämistä Ruotsin suurlähetystöjen sekä maan kaupallisia etuja ajavien tahojen kanssa. Valmiuksia on perustaa erityisiä kulttuurivirkoja suurlähetystöihin alueella priorisoituihin maihin. Erillisiä instituutteja Ruotsi ei aio perustaa.

Ruotsin ja Aasian maiden välinen yhteistyö ja vaihtotoiminta tutkimuksen ja korkeamman koulutuksen puitteissa on merkittävästi lisääntynyt sitten vuoden 2002, jolloin maa

edellisen kerran päivitti Aasia-strategiansa. Erityisesti tutkijakoulutus ja tutkimus ovat olleet etualalla, mutta nyt myös peruskoulutuksen merkitys on lisääntymässä. Ruotsin opintotukea ulkomailla tapahtuviin opintoihin saaneista runsas 2,5 % valitsi Aasian. Useimmat näistä valitsivat Japanin, ja toisella sijalla oli Kiina. Tutkimus- ja koulutusympäristöjensä nopean kehittymisen ansioista Japania, Etelä-Koreaa ja Taiwania pidetään erityisen mielenkiintoisina yhteistyömaina.

Erityisiä sopimuksia Aasian maiden kanssa harjoitettavasta tutkimusyhteistyöstä Ruotsilla on Japanin ja Kiinan kanssa. Valmisteilla on koulutusyhteistyötä koskeva kehyssofimus Kiinan kanssa, samoin kuin tutkimusyhteistyötä koskeva sofimus Intian kanssa. Monet ruotsalaiset koulutustahot ovat solmineet suorja bilateraalisia yhteistyösopimuksia vastaavien tahojen kanssa Aasiassa.

Ruotsin Aasia-strategiassa todetaan, että yleinen mielenkiinto Aasian kanssa harjoitettavaan kulttuuriyhteistyöhön on lisääntynyt tuntuvasti. Riittämätön rahoitus mainitaan kulttuuri- ja media-alan yhteistyön kehittämisen ja laajentamisen yhtenä keskeisenä ongelmana.

Norjalla on kokonaisvaltainen lähestymistapa innovaatio-, tutkimus- ja kulttuuriyhteistyön edistämiseen Aasiassa. Norja hakee synergiavaikutusta politiikan, elinkeinoelämän ja kulttuurin aloilla. Tutkimus nähdään strategisena työkaluna jokaisen toimialan yhteydessä. Norja näkee tärkeänä räätälöidä kullekin maalle oma yhteistyökonseptinsa. Lisäksi yksittäisten projektien sijaan päämääränä on pitkäjänteisempi yhteistyö instituutioiden välillä. Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö on yhtenäinen osa Norjan ulkopoliittikkaa ja ulkomaan edustuksen toimintaa. Oslossa toimii arviointineuvosto, jossa politiikan, kulttuurialan ja elinkeinoelämän toimijat miettivät kansainvälisen yhteistyön päälinjoja.

Norjan tutkimusyhteistyö Japanin kanssa liittyy ensisijaisesti Norjan perinteisiin vahvuuhin aloihin eli meriklusteriin. Norjalla on vuodesta 2003 alkaen Japanin kanssa kahdenvälinen sofimus teknologia- ja tutkimusyhteistyöstä, jossa nanoteknologia, elintarviketurvallisuus sekä energia ja ympäristö ovat keskeisessä asemassa. Sen puitteissa on perustettu komitea, joka kokoontuu säännöllisesti. Kiinan kanssa pyritään kehittämään yhteistyötä kahdenvälisen sofimuksen puitteissa, ja sen kanssa neuvotellaan parhaillaan sofimuksista. Kiinan tapauksessa yhteistyöalueita ovat ilmasto ja ympäristö ml. merellinen ympäristö sekä terveys. Etelä-Korean kanssa ei ole toistaiseksi solmittu muodollisia yhteistyösopimuksia. Norjan ja Etelä-Korean välinen yhteistyö keskittyy tällä hetkellä lähinnä meriteollisuuteen.

Intia on uusi tulokas Norjan kansainvälisten prioriteettien joukossa. Kiinnostus Intiaa kohtaan on kasvanut huomattavasti viime aikoina, ja Intian kanssa onkin tehty kaksi uutta sofimusta tutkimuksen ja kehityksen sekä sähkö- ja energiasektorin yhteistyötä koskien.

Kuten muidenkin pohjoismaiden, myös **Tanskan** tavoitteena on lähitulevaisuudessa keskittyä markkinoimaan itseään myös Aasian maissa entistä voimakkaammin. Tanskalaiset koulutus- ja tiedetoimialat ovat edustettuina Aasiassa lähinnä eri instituutioiden yhteistyösopimuksien kautta. Tanska ei ole tehnyt erillisiä poliittisia linjauksia esimerkiksi tiedeinstituuteista Aasiassa. Kulttuurin osalta viennistä vastaavat Tanskan suurlähetystöt. Hallituksen globaalistrategiana on panostaa ulkoasiainministeriöön ja sen maailmanlaajuisen edustusverkostoon, jolle tullaan antamaan sekä lisää velvoitteita että voimavaroja palvella erityisesti Aasiassa koko Tanskan edunvalvojana ja puhetorvena.

Koulutuksen alalla Tanskalla on kansainvälisissä asioissa opetusministeriön alainen järjestö CIRIUS (Danish Centre for International Cooperation and Mobility in Education and Training), jonka tarkoituksena on tiedottaa tanskalaisesta koulutuksesta ulkomailla ja helpottaa opiskelijoiden liikkuvuutta maailmalla. Tanska on luonut kahdenkeskeisiä sofimuksia myös Aasian maiden kanssa koulutukseen liittyen. Viimeisin askel on päätös tans-

kalais-kiinalaisesta yhteistyöstä koulutuksen alalla. Koulutuspoliittisen yhteistyön Tanskan ja Aasian maiden välillä hoitavat pääasiassa kuitenkin tanskalaiset organisaatiot, kuten yliopistot, itse.

Tieteen alalla tanskalaiset organisaatiot vastaavat itse hyvin pitkälti yhteistyöstä Aasian maiden kanssa. Tieteen alalla toimii tiedeministeriön alaisena mm. tanskalais-kiinalainen tieteellisen ja teknologisen yhteistyön komitea (Den Dansk-Kinesiske Komite for Videnskabeligt og Teknologisk Samarbejde), johon kuuluu asiantuntijoita sekä Tanskasta että Kiinasta. Komitean työ koostuu pääasiassa maiden välisten yhteistyöprojektien arvioinnista.

Kulttuurivienti Tanskan osalta toteutuu lähinnä kulttuuriministeriön alaisen Kunststyrelsenin ja Tanskan ulkomaanedustustojen yhteistyönä.

Myös **Pohjoismaiden ministerineuvosto** on parhaillaan kartoittamassa Aasia-yhteistyön mahdollisuuksia erityisesti korkea-asteen osalta.

Pohjoismaista yhteistyötä yliopistojen osalta ovat kehittäneet seuraavat tahot:

- 1 NIAS – Nordic Institute of Asian Studies
http://nias.ku.dk/about_nias/?l0=1&who=#newpartners
- 2 Nordic Centre Shanghai Fudan University
<http://www.nordiccentre.org/>
- 3 Nordic Centre in India
<http://www.nci.uu.se/>

2.4 EU – Aasia yhteistyö

Kiina, Japani ja Intia ovat EU:n merkittävimmät kahdenväliset kumppanit Aasiassa.

EU:n ja Intian väliset suhteet alkoivat kehittyä jo 1960-luvulla EEC:n ja Intian välille solmittujen diplomaattisuhteiden myötä. Nyt yhteistyön perustana toimii EU:n ja Intian välinen laaja-alainen yhteistyösopimus vuodelta 1994.

Intia on EU:lle yksi sen strategisista kumppaneista. EU:n ja Intian välinen yhteistyö sai uutta vauhtia vuonna 2005, jolloin päästiin sopuun keskinäistä yhteistyötä linjaavasta toimintasuunnitelmasta. Toimintasuunnitelma painottaa mm. poliittisen yhteistyön ja vuoropuhelun lisäämistä, ihmisten ja kulttuurien välisiä kontakteja sekä kauppaa ja investointeja. Yhteistyösektoreita ovat mm. kauppa, tulli-, energia-, liikenne- ja ilmastopolitiikka. Myös koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä sekä tutkijavaihtoa pyritään tiivistämään. Ohjelma on sisällöltään laaja ja monitahoinen, lähes kaikki mahdollistava.

EU-Intia -yhteistyötä rahoitetaan pääasiallisesti sektorikohtaisten rahoitusinstrumenttien avulla. Tutkimusyhteistyössä EU:n tutkimuksen puiteohjelma on mahdollinen rahoitusväline, koulutuksen saralla vastaavana instrumenttina toimii Erasmus Mundus -ohjelma. Nuorisoyhteistyössä Aasian mailla on tapauskohtaisesti mahdollisuus hyötyä EU:n nuorisohjelman kautta saatavasta rahoituksesta.

Lisätietoja: http://ec.europa.eu/comm/external_relations/india/introl/index.htm

EU ja Japani alkoivat kasvavalla kiinnostuksella kehittää yhteistyötään vasta 1990-luvun alusta lähtien. Suhteiden eräänlaisena perustana pidetään vuodelta 1991 peräisin olevaa EU:n ja Japanin yhteistä julistusta. Tämänhetkisen yhteistyön keskeisenä ohjaajana toimii vuonna 2001 hyväksytty EU-Japani -toimintaohjelma, jonka voimassaoloaika on noin 10 vuotta. EU-Japani -yhteistyöllä on kolme prioriteettialaa: poliittinen dialogi, taloudellisen ja kapasiteetit sekä yhteistyö ajankohtaisten globaaleiden haasteiden ratkaisemiseksi. Poliittista

dialogia käydään mm. Itä-Aasian turvallisuusympäristöön, YK-teemaan, ihmisoikeuksiin sekä Lähi-idän ja Balkanin tilanteisiin liittyen. Taloudellisen yhteistyön EU-tavoitteena on Japanin markkinoiden avaaminen ja Japanin säädösympäristön lähentäminen eurooppalaiseen suuntaan. Myös tiede-, teknologia- ja koulutusyhteistyö on tärkeässä asemassa EU:n ja Japanin välisissä suhteissa.

EU:lla ja Japanilla on useita sektorikohtaisia sopimuksia. Parhaillaan neuvottelujen alaisena on EU:n ja Japanin välinen tiede- ja teknologiasopimus.

Huolimatta useista yhteistyösektoreista voidaan yleisenä arviona todeta, että sekä EU:n että Japanin keskinäinen mielenkiinto yhteistyön syvemmäksi kehittämiseksi on ollut melko laimeaa heijastellen suhteiden ongelmatonta luonnetta. Molemmat osapuolet ovat kuitenkin ilmaisseet kiinnostuksensa yhteistyön laajentamiselle.

Jatkossa EU-Japani -yhteistyötä voidaan rahoittaa EU:n ICI-instrumentilla (Industrial Countries Instrument), joka kohdistuu kehittyneiden ja korkean tulotason maiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Lisäksi Erasmus Mundus -ohjelma sekä EU:n tutkimuksen puiteohjelma mahdollistavat yhteistyön Japanin kanssa. Japani panostaa merkittäviä summia tutkimus- ja kehittämistoimintaan (3 % BKT:stä), ja siksi se on myös EU:lle mieluinen yhteistyökumppani tutkimussektorilla. Nuorisoyhteistyössä Aasian mailla on tapauskohtaisesti mahdollisuus hyötyä EU:n nuoriso-ohjelman kautta saatavasta rahoituksesta.

Lisätietoja: http://ec.europa.eu/comm/external_relations/japan/introl/index.htm

EU:n ja Kiinan välisen yhteistyön oikeudellinen perusta on vuodelta 1985 peräisin oleva kaupan ja taloudellisen yhteistyön sopimus, nk. kauppasopimus. Sopimus on luonteeltaan hyvin yleinen ja eri alojen yhteistyön edistämisen salliva. Sopimus on kuitenkin osin vanhentunut, ja sen uudistamiseen on ryhdytty Kiinan aloitteesta. Syksyllä 2006 päästiin sopuun siitä, että kokonaan uuden, kaikki yhteistyösektorit kattavan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen neuvottelut käynnistetään lähiaikoina EU:n ja Kiina välillä.

Käytännön tasolla EU:n ja Kiinan välinen yhteistyö rakentuu pitkälti sektorikohtaisten yhteistyötoimien, nk. dialogien varaan. Yhteistyöaloja on yli 20, ja ne käsittävät mm. kilpailupolitiikkaan, energiaan, koulutukseen ja kulttuuriin, tieteeseen ja tutkimukseen, tekijänoikeuksiin, ympäristöön ja avaruusyhteistyöhön liittyviä teemoja. Joidenkin sektoreiden yhteistyötä tukemaan on laadittu lisäksi erillisiä sopimuksia, joista yhtenä mainittakoon vuonna 2000 voimaan tullut ja vuonna 2004 uudistettu tiede- ja teknologiasopimus.

Sektorikohtaisia yhteistyöaloja rahoitetaan alakohtaisten rahoitusinstrumenttien avulla. Koulutusyhteistyössä tärkeä rahoitusväline on Erasmus Mundus -ohjelma, tutkimus- ja tiedesektorilla EU:n tutkimuksen puiteohjelmat tarjoavat yhteistyön rahoitusmahdollisuuksia. Nuorisoyhteistyössä Aasian mailla on tapauskohtaisesti mahdollisuus hyötyä EU:n nuoriso-ohjelman kautta saatavasta rahoituksesta. Kaikki sektorit kattavaa EU-Kiina -yhteistyön rahoitusinstrumenttia ei ole olemassa eikä sellaista myöskään suunnitella tulevaisuudessa.

Komission on lokakuussa 2006 määritellyt uudelleen Kiina-strategiaansa. Uudella strategialla pyritään aikaisempaa paremmin vastaamaan niihin haasteisiin, joita Kiinan kasvava rooli taloudellisena ja poliittisena suurvaltana synnyttää. Strategiassa korostetaan tukea Kiinalle sen siirtyessä kohti moniarvoisempaa ja avoimempaa yhteiskuntaa sekä energiakykyä, ilmastonmuutosta, tiede- ja teknologiayhteistyötä sekä kauppaa ja taloudellista kehitystä.

Aivan viime vuosina Kiina on kasvavassa määrin profiloitunut multilateralismin suuntaan, ja tätä kehitystä EU haluaa osaltaan tukea. Kiina on jäsen YK:n ihmisoikeusneuvostossa.

Lisätietoja: http://ec.europa.eu/comm/external_relations/china/introl/index.htm

Yhteistyö EU:n ja Etelä-Korean välillä käynnistyi kunnolla vasta 1990-luvun loppupuolella molemminpuolisen kiinnostuksen lisääntymisen myötä. Yhteistyön oikeudellisen perustan muodostaa EU:n ja Etelä-Korean välillä vuonna 2001 voimaan tullut kauppaa- ja investointisopimus. EU on todennut tarpeen ryhtyä nopealla aikataululla neuvottelemaan Etelä-Korean kanssa myös yhteisestä vapaakauppasopimuksesta.

Vaikka kaupallinen yhteistyö on tärkein määrittävä tekijä EU:n ja Etelä-Korean välisissä suhteissa, myös alakohtaista yhteistyötä kehitetään jatkuvasti. EU:n ja Etelä-Korean sovitettiin syksyllä 2006 kahdenvälisen suhteiden kehittämistä mm. kilpailupolitiikan, koulutuksen ja erityisesti tieteen ja teknologian aloilla. EU:n ja Etelä-Korean välillä on voimassa kahdenvälinen tiede- ja teknologiayhteistyösopimus.

EU:n ja Etelä-Korean välisen yhteistyön yhtenä rahoitusinstrumenttina tulee jatkossa olemaan ICI-instrumentti (Industrial Countries Instrument), joka rahoittaa EU:n yhteistyötä kehittyneiden ja korkean tulotason maiden kanssa. Uusi ICI-instrumentti mahdollistaa yhteistyön tukemisen monilla eri sektoreilla, ml. ihmisten väliset kontaktit ja koulutussektori.

Tulevan ICI-instrumentin lisäksi myös EU:n tutkimuksen puiteohjelmista on mahdollista rahoittaa kolmansien maiden, ml. Etelä-Korean, kanssa tehtävää yhteistyötä. Nuorisoyhteistyössä Aasian mailla on tapauskohtaisesti mahdollisuus hyötyä EU:n nuoriso-ohjelman kautta saatavasta rahoituksesta. Myös Erasmus Mundus -ohjelman kautta yhteistyötä on toteutettu Etelä-Korean kanssa.

EU:n ja Etelä-Korean taloudellisen yhteistyön edistämiseksi ja tukemiseksi EU:n komissio on luonut Etelä-Korean kanssa kauppaa käyvien eurooppalaisten yritysten johdolle suunnatun 12 kuukauden pituisen koulutusohjelman (Executive Training Program, ETP).

Lisätietoja: http://ec.europa.eu/comm/external_relations/south_koreal/introl/index.htm

ASEM (Asia-Europe Meeting) on vuonna 1996 käynnistynyt Euroopan ja Aasian suhteita tukemaan ja vahvistamaan pyrkivä epävirallinen yhteistyöprosessi. Se on jakaantunut kolmeen erilliseen pilariin, jotka kattavat poliittiset, taloudelliset ja kulttuurisuhteet. Päämiestasolla kokoontuvia ASEM-huippukokouksia pidetään joka toinen vuosi, ja sen lisäksi järjestetään muita ministerikokouksia ja korkeita virkamiestapaamisia. ASEM-prosessin voimassaoloaikana kulttuuriministerit ovat kokoontuneet kaksi kertaa ja tiede- ja teknologiaministerit kerran.

ASEF on vuonna 1997 perustettu yksityinen säätiö, jonka toiminta pyrkii Euroopan ja Aasian keskinäisen yhteisymmärryksen, vuoropuhelun ja verkostojen edistämiseen. ASEF on ASEM-prosessin ainoa institutionalisoitu osa, ja sen jäseninä ovat kaikki ASEM-maat. ASEF:lla on neljä erillistä ohjelmakokonaisuutta: 1) Intellectual exchange, 2) Cultural exchange, 3) People-to people exchange a sekä 4) Public exchange. Käytännössä ASEF toteuttaa pitkälti ASEM:n kolmatta eli kulttuurisuhteita käsittelevää pilaria.

ASEF:n toiminta perustuu vapaaehtoisrahoitukseen, ja eri maiden sille osoittaman rahoituksen määrä vaihtelee suuresti. Merkittäviä rahoittajia ovat mm. Japani, Etelä-Korea, Ranska, Kiina ja EU:n komissio. Suomen rahoitusosuus ASEF:lle vuosina 2007-2009 on 120 000 € vuodessa.

Lisätietoja: <http://www.asef.org/>

3 Arviointia ja kehittämistarpeita

Edellä olevan tilannekatsauksen ja käytettävissä olevien useiden Aasian maita koskevien raporttien sekä Intiaan, Japaniin, Kiinaan ja Koreaan tehdyn tietojenkeruumatkan perusteella voidaan esittää seuraavia arvioita tilanteesta ja esiin tulleista kehittämistarpeista.

3.1 Aasian maiden merkitys kasvaa

Aasian maiden merkitys myös koulutus-, tiede- ja kulttuuriyhteistyössä on voimakkaasti kasvamassa. Sen seurauksena ovat maamme korkeakoulut ja Suomen Akatemia solmineet uusia suhteita Aasian maissa sijaitsevien yhteistyökumppaneidensa kanssa. Myös kulttuuri- vaihdon ja suomalaisen kulttuurin viennin arvioidaan lisääntyneen. Myös kauppa- ja teollisuusministeriö ja sen alaiset organisaatiot ovat viime vuosina panostaneet Aasia-suhteisiin. Sama trendi on nähtävissä kaikissa muissa Pohjoismaissa, jotka ovat monin tavoin aktivoineet suhteitaan Aasian maihin jopa Suomea tehokkaammin.

Avain Aasian maiden kanssa tehtävälle eri alojen yhteistyölle, kuten kansainväliselle yhteistyölle yleensäkin, on monessa tapauksessa se, että Suomea ja suomalaista kulttuuria laajassa merkityksessä tehdään näissä maissa tunnetuksi. Se luo myös kaupalliselle ja teolliselle yhteistyölle suotuisaa ilmapiiriä ja auttaa luomaan yhteistyöverkostoja. Kulttuuri on tulevaisuudessa itsessään lisääntyvässä määrin myös osa kaupallista kansainvälistä yhteistyötä. Opiskelija- ja tutkijavaihdon kautta myös luodaan sellaisia verkostoja, jotka ovat myöhemmin hyödynnettävissä tieteellisessä, taloudellisessa ja muussa yhteistyössä.

Suomella on pitkät perinteet ainakin eräiden Aasian maiden kulttuureita koskevassa tutkimuksessa. Suomella on tällä hetkellä erittäin hyvä maine Aasian maiden keskuudessa. Suomi tunnetaan erinomaisen koulutuksen ja hyvän kilpailukyvyn maana ja maana, joka tekee mitä lupaa. Tämä antaa hyvät lähtökohdat suhteiden edelleen kehittämiseksi.

3.2 Tavoitteet ja koordinaatio

Kuten edellä olevista nykytilan kuvauksista käy ilmi, on myös opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialalla solmittu varsin paljon suhteita erityisesti Japanin, Kiinan, Intian ja Korean organisaatioihin. Kokonaisuus näyttyy kuitenkin varsin hajanaisena. Koordinaatiota Aa-

sia-suhteissa ei näytä olevan riittävästi sen paremmin kotimaassa kuin aina myöskään Aasian maissa toimivien yksiköiden kesken.

Kun kyse on Suomeen verrattuna varsin suurista maista, ei yksittäisen suomalaisen organisaation esiintymisellä ja yhteydenotoilla näissä maissa saada aikaan toivottua vaikutusta. Joskus vaikutus voi olla päinvastainenkin, jos esimerkiksi eri korkeakoulujen edustajat käyvät toisistaan tietämättä esittämässä yhteistyötarjouksia samassa korkeakoulussa. Monissa tapauksissa voisi olla tarkoituksenmukaista järjestää esiintyminen myös yhteispohjoismaisesti, koska Pohjoismaat ovat Aasiassa tunnettu kokonaisuus, jonka eri maat eivät aina erotu toisistaan. Myös EU:n Aasiaa koskevia ohjelmia ei Suomessa näytetä järjestelmällisesti hyödynnetyn.

Erityisesti näyttää siis olevan tarvetta siihen, että Aasian maiden kanssa yhteistyötä harjoittavat tahot verkottuvat tehokkaammin sekä kotimaassa että kohdemaissa. Koordinaation lisääminen kaikilla tasoilla ja yli hallinnonalarajojen on tarpeen.

Ehkä keskeisin puute kuitenkin on, että eri organisaatioiden tavoitteet Aasian maiden kanssa tapahtuvalle yhteistyölle näyttävät usein varsin jäsentymättömiltä. Usein näytetään solmitun erilaisia yhteistyösopimuksia ilman, että niiden tavoitteita olisi etukäteen perusteellisesti pohdittu, puhumattakaan, että olisi selvitetty, onko vastaavia sopimuksia jo muilla suomalaisilla organisaatioilla olemassa. Joissain tapauksissa näyttää myös käyneen niin, että solmittujen sopimusten pohjalta ei yhteistyötä käytännössä ole edes aloitettu ja monissa tapauksissa yhteistyö on varsin vähäistä. Usein Aasian maiden organisaatioita näytetään lähestytyn vain varsin yleisin yhteistyötarjouksin ilman, että olisi konkreettisia tavoitteita ja ehdotuksia ja sopimusten seuranta on jäänyt hoitamatta.

Aasia- yhteistyön täysimääräiseksi hyödyntämiseksi onkin välttämätöntä, että niin yliopistot ja ammattikorkeakoulut kuin kulttuurialan yhteisöt selkiyttävät omia tavoitteitaan Aasian maiden kanssa harjoitettavalle yhteistyölle.

Tärkeää on lisätä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja kulttuurialan organisaatioiden mahdollisuuksia saada jatkuvasti ajankohtaista informaatiota Aasian maiden kehityksestä ja niiden tarjoamista opetus-, tiede- ja kulttuurialan yhteistyömahdollisuuksista.

3.3 Opiskelija- ja asiantuntijavaihto

Kansainvälisen opiskelija- ja asiantuntijavaihdon avulla voidaan suomalaisia tutustuttaa kohdemaiden yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä kohdemaiden kansalaisia suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Tällä voidaan aikaansaada merkittäviä ystävyys- ja yhteistyösuhteita, joita myöhemmin on mahdollista hyödyntää molempien maiden eduksi.

Suomessa tarvitaan tulevana vuosikymmeninä enenevässä määrin myös ulkomaista työvoimaa, jota kaikin osin ei ole kotimaasta saatavissa. Paras tapa ulkomaisen koulutetun työvoiman kotouttamiseksi suomalaiseen yhteiskuntaan on ulkomaisten opiskelijoiden määrän lisääminen maamme korkeakouluissa ja myös ammatillisissa oppilaitoksissa. Heistä ainakin osa olisi käytettävissä valmistumisensa jälkeen suomalaisilla työmarkkinoilla. Myös ne opiskelijat, jotka opintojensa jälkeen palaavat kotimaahansa ovat tietenkin opiskeluaikanaan tutustuneet suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin ja verkottuneet täällä, joten opiskelijavaihdosta on aina hyötyä sekä lähettäjälle että vastaanottajalle. Myös suomalaisen koulutetun väestön kansainvälisten valmiuksien kehittämiseksi on välttämätöntä lisätä opiskelijavaihtoa.

Opiskelija-, tutkija- ja asiantuntijavaihtoa näiden maiden kanssa kyllä harjoitetaan, mutta vaihdon volyymi on vielä verrattain vaatimaton. Opiskelijavaihdon vähäisyyteen

näyttää osittain vaikuttaneen myös se, että kysymys opiskelijamaksujen perimisestä ETA-alueen ulkopuolisten maiden opiskelijoilta on edelleen ratkaisematta. Tämä asia näyttää nyt kuitenkin olevan etenemässä. Selvää on, että opiskelija-, tutkija-, asiantuntija- ja kulttuuri-vaihtoon vaihtoon käytettävissä olevia apurahoja ja muuta rahoitusta on tarpeeseen nähden aivan liian vähän.

Korkeakouluysteistyön kannalta on haitallista, että ammattikorkeakoulujen englannin-kielinen nimike aiheuttaa epäselvyyttä niiden asemasta.

Kaikissa selvityksen kohteena olevissa maissa kansainvälistyminen on selkeä painopiste. Tähän liittyen opiskelija-, tutkija- ja asiantuntijavaihdon lisäämistä muiden maiden kanssa korostettiin.

3.4 Tutkimusyhteistyö

Kuten edellä olevasta tilannekatsauksesta käy ilmi, on sekä Suomen Akatemialla että yliopistoilla yhteistyösopimuksia monien Kiinan, Japanin, Korean ja Intian organisaatioiden ja yliopistojen kanssa. Akatemian sopimukset näyttävät käytännössä toimivan varsin hyvin, mutta ovat vielä pienimuotoisia. Myös eräät yliopistojen sopimukset ovat saaneet aikaan jo käytännön tutkimusyhteistyötä.

Opetusministeriö on solminut useiden Aasian maiden kanssa ns. kulttuurisopimuksen, joka sisältää myös opetus- ja tutkimusyhteistyötä koskevat asiat. Kauppa- ja teollisuusministeriö on solminut niinikään useiden Aasian maiden kanssa tiede- ja teknologiasopimuksia. Molemmissa siis käsitellään tutkimusyhteistyötä. Näiden valmistelussa ei kuitenkaan ole aina riittävästi ollut ministeriöiden välistä yhteistyötä ja koordinaatiota.

Tutkimusyhteistyön kehittämisessä on vielä paljon tehtävissä ja kiinnostus näissä Aasian maissa yhteistyöhön Suomen kanssa näyttää olevan aitoa. Useat organisaatiot Intiassa, Japanissa ja Kiinassa ilmaisivat kiinnostuksensa yhteistyön lisäämiseen ja odottivat aloitteita suomalaiselta osapuolelta. Myös pohjoismaisen ja EU- yhteistyön kautta olisi mahdollisuuksia lisätä kontakteja tutkimusyhteistyössä.

Selvityksen kohteena olevien maiden korkeakouluissa ja muissa tutkimusorganisaatioissa korostettiin sitä, että pelkästä vierailutoiminnasta tulisi entistä enemmän päästä konkreettiseen tutkimusyhteistyöhön.

3.5 Kulttuuriyhteistyö ja kulttuurivienti

Kulttuuriyhteistyö on opetusministeriölle ja ulkoasiainministeriölle niiden keskeisiä toimintoja ja ulkoasiainministeriölle myös osa julkista diplomatiaa. Kulttuuriyhteistyöllä tuetaan poliittisia ja taloudellisia tavoitteita, edistetään kulttuurivientiä ja vahvistetaan Suomen maanetta korkeatasoisen kulttuurin maana.

Kulttuuriviennissä keskeisten ministeriöiden roolit on määritelty esityksessä Suomen kulttuuriviennin kehittämisohjelmaksi 2007–2011 (opetusministeriön julkaisuja 2007:9 / Onko kulttuurilla vientiä? ON!). Esityksen mukaan opetusministeriö turvaa taiteen ja kulttuurin tuotannon ja perusrakenteiden rahoituksen. Ulkoasiainministeriön roolina on ylläpitää kulttuurisuhteiden ja kulttuuriviennin asiantuntijaverkostoa ja kauppa- ja teollisuusministeriön vastuulla on yritysten kulttuurin toimialojen vientivalmiuksien kehittäminen. Yhteistyö eri organisaatioiden kesken tässäkin välttämätöntä. Lisättäessä kulttuuri-

vientiä on tärkeää huomioida myös kulttuurin tuonti sekä mahdollisten yhteistuotantojen kehittäminen.

Opetusministeriöllä on ollut tavoitteena Suomen ja muiden maiden välisten kulttuuri-sopimusten merkityksen vähentäminen tai ainakin niiden sopimisjärjestelyiden yksinkertaistaminen. Sen sijaan halutaan korostaa toimijoiden suoria yhteyksiä. Vaikka tätä sinänsä oikeaa tavoitetta sovelletaankin, pitää kuitenkin ottaa huomioon myös vastapuolen tarpeet tällaisten sopimusten olemassaololle. Jos siis yhteistyön edellytyksenä on sopimus, ei sitä Suomen puolelta ole syytä jättää käyttämättä. Selvityksen perusteella ainakin Kiinan, Intian ja Korean osalta virallisesta valtioiden välisestä sopimusjärjestelystä on etua.

On merkittävää, että suurlähetystöjemme panos suomalaisen kulttuurin esittelyssä Aasian maissa on ollut huomattavan aktiivista. Näyttelyiden, konserttien ja taitelijavierailujen kautta on tehty perustavaa työtä suomalaisen kulttuurin ja suomalaisen elämänmuodon tunnetuksi tekemiseksi Aasian maissa. Tästä on hyvä jatkaa.

Suomen ja Aasian maiden välistä kulttuuriyhteistyötä harjoittavien ystävyysseurojen mahdollisuuksia on hyödynnetty ehkä Suomi-Kiina -seuraa lukuun ottamatta vain harvoin. Myös kohdemaissa toimivien ystävyysseurojen, suomalaisten perustamien yhdistysten ja muiden, mm. pohjoismaisten yhteenliittymien mahdollisuuksia voisi hyödyntää tehokkaammin. Aasian maissa oleva Suomen kunniakonsulien verkko olisi myös mahdollista hyödyntää.

Esimerkiksi Suomi-Kiina seura on yli 55-vuotisen toimintansa aikana hoitanut laajalaisesti Suomen ja Kiinan välistä kulttuurivaihtoa yhteistyössä opetusministeriön kanssa. Periaatteena tässäkin toiminnassa on ollut toisaalta luoda pohjaa kaupalliselta pohjalta tapahtuvalle kulttuurivaihdolle ja toisaalta syventää valtioiden toteuttaman vaihdon sisältöä.

3.6 Läsnaolo Aasiassa

Opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan vakituinen läsnäolo Aasiassa on vähäistä. Japanissa toimii Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutti, mutta muissa Aasian maissa ei tällaista erillisorganisaatiota ole. Näissä maissa pysyvä edustautuminen on hoidettu lähinnä Suomen suurlähetystöjen kautta. Aasian maissa ei edustustoilla kuitenkaan ole yleensä erityistä kulttuuri-, opetus- ja tiedeasioihin keskittyvää virkamiestä lukuun ottamatta Tokiota ja Pekingiä, jossa yksi virkamies on erikoistunut lähinnä näihin asioihin.

Kuusi suomalaista yliopistoa on jäsenenä Delhissä sijaitsevassa pohjoismaisessa keskuksessa ja seitsemän yliopistoa Shanghaissa, Fudanin yliopistossa sijaitsevassa keskuksessa. Näiden keskusten toiminta on toistaiseksi ollut verrattain vaatimatonta eikä niiden tarjoamia mahdollisuuksia Suomen profiloitumiseen ole vielä täysin hyödynnetty. Delhin keskus on solminut jäsenyliopistojensa puolesta sopimukset eräiden Intian yliopistojen kanssa. Tämä avaa halutessa mahdollisuuksia yhteistyöhön näiden yliopistojen kanssa. Suomen Akatemian ja korkeakoulujen sopimus pohjaiseen yhteistyöhön liittyvä läsnäolo Aasian maissa tapahtuu lähinnä lyhytaikaisten vierailujen puitteissa, jolloin pysyväisluonteisten verkostojen aikaansaaminen ei ole helppoa.

Selvitys osoittaa, että on tarpeen, että opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan läsnäoloa eräissä Aasian maissa todellakin ryhdytään parantamaan. Läsnaolon vahvistaminen ja yhteistyön kehittäminen edellyttävät luonnollisesti sitä, että myös rahoitusta tähän yhteistyöhön lisätään.

4 Ehdotukset

Selvityshankkeen tehtävänä on tehtyjen selvitysten perusteella tehdä ehdotukset opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialojen läsnäolon parantamiseksi tarvittaviksi toimenpiteiksi ja tehdä ehdotukset rahoituksesta eri osapuolten kesken. Keskeisenä tavoitteena seuraavassa tehtäville ehdotuksille on, että yhteistyön tavoitteita selkeytetään, koordinaatiota parannetaan, opiskelija-, tutkija- ja asiantuntijavaihtoa lisätään, järjestetään opetus-, kulttuuri- ja tiedetoimialan pysyvä läsnäolo eräissä maissa sekä lisätään rahoitusta yhteistyöhön Aasian maiden kanssa.

4.1 Tavoitteiden selkiyttäminen ja koordinaation parantaminen

Tavoitteiden selkiyttämiseksi ja koordinaation parantamiseksi ehdotetaan, että opetusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö ja ulkoasiainministeriö organisoivat säännöllisen ministeriöiden välisen yhteistyön opetus-, tiede- ja kulttuurialan valtakunnallista koordinaatiota varten. Tämän yhteistyöelimen tehtävänä on laatia yhteiset tavoitteet näiden sektoreiden yhteistyölle Aasian maiden kanssa sekä arvioida yhteistyön kehitystä ja kehittämistarpeita sekä tehdä näitä koskevia ehdotuksia ja kehittämissuunnitelmia. Asiantuntijoina ja valmistelijoina tässä työssä ministeriöt käyttävät hallinnonalansa organisaatioita sekä elinkeino- ja kulttuurielämän asiantuntijoita. Erityisesti elinkeinoelämän asiantuntemuksen hyödyntäminen on välttämätöntä. Opetusministeriön tehtävänä on tehdä aloite yhteistyöelimen työn käynnistämisestä.

Yliopistojen rehtorienneuvoston ja ammattikorkeakoulujen rehtorienneuvoston tulee yhdessä opetusministeriön kanssa valmistella yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen, selkeä tavoiteohjelma yhteistyölle Aasian maiden korkeakoulujen kanssa. Tehtävä on vaikea, mutta välttämätön. Tässä ohjelmassa, jonka tulee perustua kunkin yliopiston ja ammattikorkeakoulun omaan selkeytettyyn tavoitteenasetteluun, tulee määritellä tarkoituksenmukainen työnjako eri korkeakoulujen kesken sekä määritellä keskeiset yhteistyökumppanit. Samalla tulee valmistella merkittävä laajennus suomalaisten opiskelijoiden mahdollisuuksille suorittaa opintoja Aasian maiden korkeakouluissa osana suomalaista korkeakoulututkintoa. Tässä yhteydessä tulee myös arvioida yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen Aasia-verkoston toiminta ja tehdä tarpeelliset kehittämissuunnitelmat. Ministeriö

osoittaa valmistelua varten tarpeelliset varat. Myös ammattikorkeakoulujen englanninkielinen nimike tulisi tarkistaa niiden aseman selkiyttämiseksi.

Tavoiteohjelman valmistelutyön käynnistämiseksi yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja verkostojen kesken esitetään, että opetusministeriö kutsuu osapuolet päättämään siitä, miten tavoiteohjelman laatiminen organisoidaan. Tavoiteohjelmaa valmisteltaessa tulee varmistaa, että myös muiden ministeriöiden ja elinkeinoelämän tarpeet tulevat huomioiduksi.

Kulttuuriviennin tukiverkoston ja palvelurakenteen kehittämistä käsitelleen työryhmän mietinnön (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:5) ehdotusten mukaisesti kulttuuripolitiikan toimijoiden tulee tehostaa yhteistyötään. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan, että kulttuurialan toimijat perustavat Aasia-yhteistyöverkoston, joka arvioi kulttuurialan yhteistyön tilaa ja laatii kulttuurialan selkeän tavoiteohjelman, jossa eri osapuolten välinen työnjako määritellään ja osoitetaan keskeiset yhteistyökumppanit. Tämä verkosto toimii myös edellä mainitun ministeriöiden välisen yhteistyön asiantuntijaelimenä. Opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto kutsuu osapuolet koolle verkoston perustamiseksi.

Opetusministeriön, ulkoasiainministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteistyötä tehostetaan kansainvälisten sopimusten valmistelussa. Edellä esitetyn ministeriöiden välisen yhteistyöelimen tehtävänä on käsitellä kaikki valmisteilla olevat tiede-, teknologia-, koulutus- ja kulttuuriasiakirjat.

4.2 Opiskelija-, tutkija- ja asiantuntijavaihto sekä tutkimusyhteistyö

Aasian maissa on Suomella hyvä maine ja kiinnostus Suomea kohtaan on kasvanut. Tähän näyttävät vaikuttaneen erityisesti laajasti tunnetut PISA- arvioinnit sekä Suomen hyvä menestys kansainvälisissä kilpailukykyvertailuissa. Tämä suotuista tilanne pitää nyt hyödyntää.

Kansainvälisen henkilöstövaihdon keskuksen, CIMO:n toiminta-alueita ja toimintamahdollisuuksia laajennetaan. Opiskelija-, tutkija- ja kulttuurialan vaihtoa varten tarvittavia apurahoja lisätään merkittävästi ja CIMO:lle osoitetaan tarvittavat voimavarat kasvavan vaihdon hoitamiseksi.

Opetusministeriö käy läpi kaikki voimassa olevat Aasian maiden kanssa solmitut kulttuurisopimukset ja arvioi niiden käytön tehokkuuden ja valmistelee toimenpiteet niiden entistä paremmaksi hyödyntämiseksi. Yhteistyöpöytäkirja Intian kanssa valmistellaan ja allekirjoitetaan pikaisesti.

Sitran Intia-ohjelma päättyy vuoden 2007 lopussa. Tämän jälkeen arvioidaan Intia-ohjelman tulokset ja päätetään tarvittavista jatkotoimista. Sitran aloittama stipendiohjelmaa tulee jollain tavalla jatkaa.

Tutkimusyhteistyön osalta tulee yliopistojen laadittavan tavoiteohjelman mukaisesti keskittyä yhteistyöhön parhaiden yliopistojen kanssa keskinäisen työnjaon mukaisesti ja yhteen sovittaen toimensa Suomen Akatemian kanssa. Suomalaisten tutkijoiden yhteistyömahdollisuuksien lisäämiseksi Suomen Akatemian tulee jatkaa tavoitteellista ja johdonmukaista rahoitusyhteistyötä keskeisten Aasian tiedemaiden kanssa. Tärkeää on, että määrätietoisesti tuetaan suunnitelmallista, pitkäaikaista tutkimusyhteistyötä. Entistä enemmän tulee kiinnittää huomiota myös tutkimusyhteistyön tulosten seurantaan ja arviointiin.

Suomalaiselle koulutusosaamiselle on Aasian maissa selvästi markkinoita. Opetusministeriön ja opetushallituksen tulee valmistella toimenpiteet, joilla suomalaista koulutusosaamista voidaan myydä Aasian maihin. Hallituksen ohjelmassa mainittu kokeilu ETA-alueen

ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden opiskelumaksuista antaa uusia mahdollisuuksia korkeakouluopiskelijoiden osalta. Myös opettajien täydennyskoulutuksen ja koulunjohtajien koulutuksen osalta näyttäisi olevan merkittäviä mahdollisuuksia koulutuksen kaupalliseen hyödyntämiseen.

4.3 Kulttuuriyhteistyö ja kulttuurivienti

Kulttuurivientiä on viimeaikoina käsitelty useissa muistioissa. Tällaisia ovat: Hannele Koivusen laatima raportti ”Onko kulttuurilla vientiä” (opetusministeriön julkaisuja 2004:22), Strategiset linjaukset kulttuuri- ja tiedeinstituuttien tukemiselle (opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:6), kulttuuriviennin tukiverkoston ja palvelurakenteen kehittämistä selvittäneen työryhmän muistio (opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:5), kulttuurivientihankkeen raportti ja sen sisältämät toimialakohtaiset strategiat ”Onko kulttuurilla vientiä? ON!” (opetusministeriön julkaisuja 2007:9), Teke-sin Markus Leikolalta tilaama raportti ”Kulttuuriviennin liiketoimintamallit” (Tekes 2006) sekä opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön NET Effectiltä tilaama selvitys ”Kulttuuriviennin vahvistaminen edustustojen ja instituuttien yhteistyötä kehittämällä”.

Näissä muistioissa on tehty ansiokkaita esityksiä kulttuuriviennin edistämiseksi. Ne koskevat tietenkin myös yhteistyötä Aasian maiden kanssa, eikä niitä ole tarpeen tässä toistaa. Kaikissa raporteissa on hyvin yhdensuuntaisia suosituksia tavoitteiden selkiyttämisestä, yhteistyön tiivistämisestä ja koordinaation parantamisesta. Tärkeää on, että kulttuurivientihankkeen jatko ja seuranta hoidetaan työryhmän ehdottamalla tavalla.

Opetusministeriön ensisijainen tehtävä on edistää ja tukea sellaisen korkeatasoisen kulttuurin syntymistä Suomessa, jolla on kiinnostavuutta myös Suomen ulkopuolella. Opetusministeriön tehtävänä on myös edistää suomalaisen kulttuurin esittelyä ja tunnetuksi tekemistä ulkomailla. Kaupalliselta pohjalta tapahtuvaa kulttuurin vientiä tulee ensisijassa hoitaa niiden yritysten ja organisaatioiden, jotka suomalaisten tuotteiden vientiä muutoinkin hoitavat. Tässä opetusministeriö voi omilla toimenpiteillään olla yhteistyössä ja tukena. Rajanveto kaupallisista lähtökohdista tapahtuvan ja muun kulttuuriviennin välillä ei tietenkään aina ole selvä, joten tässäkin eri viranomaisten ja elinkeinoelämän välinen yhteistyö on erityisen tärkeää.

Tässä selvityksessä tehtyjen, aikaisemmissa selvityksissä tehtyjen ehdotusten kanssa samansuuntaisten, tavoitteiden selkiyttämistä, vaihdon lisäämistä, koordinaation parantamista ja läsnäolon lisäämistä koskevien ehdotusten tavoitteena on suomalaisen kulttuurin näkyvyyden ja kulttuuriviennin mahdollisuuksien parantaminen Aasian maissa.

Vaikka tämän selvityksen tehtävänä ei ole tehdä ehdotuksia siitä, millä aloilla kulttuuriyhteistyötä ja kulttuurivientiä erityisesti tulisi harjoittaa, voidaan todeta, että Intiassa, Japanissa, Kiinassa ja Koreassa käytyjen keskustelujen valossa näyttäisi kulttuuriyhteistyölle ja kulttuuriviennille olevan lisääntyviä mahdollisuuksia erityisesti musiikin, nykytanssin, muotoilun, arkkitehtuurin ja elokuvan alueilla, mutta myös muihin aloihin on kiinnostusta.

Kulttuuriviennin edistämiseksi on tärkeää panostaa olemassa olevien resurssien (lähetystöjen kaupalliset attaseat, vientiasiamiehet, instituutit) kouluttamiseen kulttuuriviennin keskeisistä kysymyksistä. Lisäksi tulisi resurssoida eri alojen laajojen ammattimaisesti tuotettujen yhteishankkeiden tukemiseen sekä kannustaa aikaisempaa enemmän yhteispohjaiseen hanketuotantoon. Kunkin markkinan erityispiirteitä voidaan parhaiten hyödyntää paikallisia konsultteja käyttämällä, ja näiden palkkaamiseen tarvittavia määrärahoja tuleekin

varata riittävästi. Lisäksi olisi tarpeen harkita joillakin aloilla pidempiaikaisten paikallisten konsulttien käyttämistä/palkkiopohjaista palkkaamista pitkäjänteisen, paikallistuntemukseen perustuvan yhteistyön kehittämiseksi.

Suomessa olevia Aasian maiden ystävyysseuroja ja kohdemaissa olevia Suomen ystävyysseuroja tulisi mahdollisuuksien mukaan hyödyntää kulttuuriyhteistyön käytännön toteutuksessa.

4.4 Pohjoismainen ja EU-yhteistyö

Pohjoismaiden yhteisesiintyminen Aasiassa lisäisi yhteistä painoarvoamme ja näkyvyyttämme. Ainakin Kiinassa on ollut tarvetta löytää pohjoismainen yhteistyökumppani. Tämän vuoksi ehdotetaan, että selvitetään mahdollisuudet lisätä pohjoismaista yhteistyötä Aasia-suhteiden hoitamisessa. Esimerkiksi Nordforsk voisi tutkimusyhteistyön osalta toimia yhteistyöorganisaationa. Tämän selvityksen käynnistämisestä vastaa opetusministeriön kansainvälisten asiain sihteeristö.

Sekä Delhissä että Shanghaissa olevia pohjoismaisia yliopistokeskuksia tulisi hyödyntää tehokkaammin suomalaisten korkeakoulujen tarpeisiin. Shanghaissa Fudanin yliopistossa sijaitsevan keskuksen peruskorjauksesta ja laajentamisesta on valmiina suunnitelmat, jotka mahdollistaisivat keskuksen aktiivisemmän käytön. Keskusten käytön tehostamisesta tehdään ehdotukset edellä esitettyssä korkeakoulujen tavoiteohjelmassa.

Opetusministeriö, ulkoasiainministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö käyvät edellä esitettyssä yhteistyöelimessä läpi EU:n Aasia-yhteistyölle tarjoamat mahdollisuudet ja ryhtyvät tarpeellisiin tehostamistoimiin.

4.5 Opetus-, tiede- ja kulttuuritoimialan läsnäolo Aasian maissa

Seuraavassa tehtävien toimenpide-ehdotusten keskeisenä lähtökohtana on, että uusia erillisorganisaatioita ei Aasian maihin opetusministeriön toimialaa varten perusteta vaan pyritään vahvistamaan olemassa olevia organisaatioita ja niiden välistä yhteistyötä ja koordinaatiota. Tähän on syynä toisaalta se, että Suomen pieniä voimavaroja ei Aasiassa tule entisestään hajottaa vaan mieluummin koota yhteen ja toisaalta se, että erillisen instituutin perustaminen Kiinaan taikka Intiaan, jotka lähinnä tulisivat kysymykseen, ei myöskään hallinnollisesti olisi helppoa.

Japanissa jatketaan ja tehostetaan yhteistyötä Tokiossa olevan suurlähetystön, Suomen Japanin Instituutin, Tekesin ja Finpron kesken. Opetusministeriön toimialan kannalta on erittäin tärkeää, että Suomen Japanin Instituutin toimintaedellytyksistä huolehditaan. Parhaillaan on valmisteilla suunnitelma Suomen suurlähetystön, Suomen Japanin Instituutin, Tekesin ja Finpron yhteistyön kautta muodostaa Suomen innovaatiokeskus Japaniin. Kun Suomen Japanin instituutti käytännössä hoitaa yliopistojen ja Suomen Akatemian suhteita japanilaisiin organisaatioihin, tulee instituutin olla kiinteästi mukana tässä innovaatiokeskuksessa. Uusi Innovaatiokeskus tulisi antamaan Suomelle lisää näkyvyyttä Japanissa, parantaisi siihen osallistuvien organisaatioiden välistä yhteistyötä Japanissa, mutta myös kotimaassa. Suomessa tapahtuvaan valmisteluun tulee Suomen Akatemian ja opetusministeriön aktiivisesti osallistua.

Kiinaan ei selvityksen perusteella ole tarkoituksenmukaista perustaa erillistä kulttuuri-

ja tiedeinstituuttia. Sen sijaan ehdotetaan, että opetusministeriön hallinnonalan rahoituksella lisätään suurlähetystön henkilökuntaan tiede- ja kulttuurineuvos, jonka tehtävänä on myös järjestää yhteistyö Shanghaissa toimivan FinChin ja Fudanin yliopistossa toimivan pohjoismaiden keskuksen kanssa. FinChiin on tarpeen sijoittaa Pekingissä toimivan tiede- ja kulttuurineuvoksen avuksi Kiinasta palkattu työntekijä, joka Shanghain alueella hoitaisi opiskelija-, tutkija- ja kulttuurivaihtoon liittyviä kysymyksiä.

Tiede- ja kulttuurineuvoksen tehtävänä tulisi olla: 1) Luoda ja ylläpitää yhteistyöverkostoa asemamaassaan, 2) pitää yhteyttä suomalaisiin toimijoihin ja välittää heille yhteistyöpartnereita, 3) välittää informaatiota Suomesta ja Suomeen sekä lisätä suomalaisen kulttuurin, tieteen ja koulutuksen näkyvyyttä, 4) edistää opiskelijoiden, tutkijoiden, asiantuntijoiden ja taiteilijoiden liikkuvuutta, 5) edistää eri toimijoiden välistä yhteistyötä 6) avustaa suomalaisia organisaatioita hankkeiden ja yhteistyökumppaneiden priorisoinnissa sekä 7) raportoida säännöllisesti opetus- tiede- ja kulttuurialan ajankohtaisista kehityssuunnista Kiinassa.

Intiassa niin ikään lisätään opetusministeriön hallinnonalan rahoituksella suurlähetystön henkilökuntaan yksi tiede- ja kulttuurineuvos, jonka tehtävänä on järjestää yhteistyö myös Delhissä toimivan Pohjoismaiden yliopistokeskuksen kanssa. Tämän virkamiehen tehtävät olisivat samanlaiset kuin edellä Kiinan kohdassa on kuvattu. Erityisesti tulee panostaa Suomen ja Intian välisen opettaja-, tutkija- ja opiskelijavaihdon tehostamiseen niiden kokemusten pohjalta, joita Sitran toisen vaiheen Intia-projektista saadaan. Kulttuurivaihdon lisäämiseen tulee myös panostaa ja tämän vuoksi on välttämätöntä, että uusi kulttuurivaihtopöytäkirja Suomen ja Intian välillä on saatava aikaan pikaisesti. Ilman sitä näyttää olevan vaikeaa edes esittää kulttuurivaihdon merkittävää kehittämistä.

Korean Tasavallan osalta esitetään, että Suomen Akatemia ja korkeakoulut sekä tarpeen mukaan myös opetusministeriö voisivat aika-ajoin sijoittaa Souliin virkamiehen määräajaksi, esimerkiksi 3–6 kuukaudeksi solmimaan yhteistyösuhteita ja avustamaan suomalaisia toimijoita.

Lisäksi ehdotetaan, että selvitetään mahdollisuudet sijoittaa **Singaporessa** olevaan suurlähetystöön opetusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yhteisellä rahoituksella yksi virkamies vastaamaan yhteistyöstä Kaakkois-Aasian maiden kanssa. Ottaen huomioon Singaporen merkitys Kaakkois-Aasian tieteellis-teknisen kehityksen eräänä keskeisenä moottorina, on tällaisen virkamiehen sijoittaminen Singaporeen suositeltavaa.

Edellä esitetyn lisäksi on tärkeää harkita tarpeen mukaan paikalta palkattavan osaamisen hyödyntämistä kaikissa selvityksen painopistemaissa.

5 Kustannukset ja aikataulu

Mikäli opetusministeriön toimialan yhteistyötä ja läsnäoloa Aasian maissa todella halutaan vahvistaa, ei se voi tapahtua ilman, että siihen myös osoitetaan voimavarat. Tämä voi tapahtua sekä osoittamalla lisävoimavaroja että uudelleen kohdentamalla olemassa olevia hallinnonalan resursseja.

Ulkoasiainministeriö on valmis ottamaan muiden ministeriöiden virkamiehiä edustustoihin määräaikaisina erityisasiantuntijoina. Kyseisten virkamiesten kustannukset kattaa lähettävä viranomaisena – tässä tapauksessa opetusministeriö – pääluokkasiirtona opetusministeriöltä ulkoasiainministeriölle. Ulkoasiainministeriö tarjoaa tarvittavat tilat ja työskentelymahdollisuudet edustustoissa ja perii kustannuksista soveltuvaa omakustannushintaa ao. hallinnonalalta. Kustannustaso määritellään edustustokohtaisesti. Virkamiehet ovat oikeutettuja diplomaattipassiin heidän toimiessaan osana ulkoasiainministeriön edustustoa. Toiminnalliset ohjeet antaa ensisijaisesti lähettävä ministeriö. Intian ja Kiinan lähetystöihin esitettyjen opetusministeriön virkamiesten rekrytointi on hyvä tehdä läheisessä yhteistyössä ulkoasiainministeriön kanssa. Edustuston päällikkö toimii virkamiehen paikallisena esimiehenä ja toimenkuva määritellään vuosittain osana ao. edustustojen toimintasuunnitelmaa opetusministeriön ja ulkoasiainministeriön yhteistyönä.

Karkea arvio kustannuksista on, että kokonaiskustannus tällaisesta erityisasiantuntijasta olisi noin 200 000 € vuodessa. Laskelma perustuu oletukseen, että mukana on puoliso ja kaksi kouluikäistä lasta. Mikäli opetusministeriö voi siirtää hallinnonalalta viran ja palkkauksen tällaiseen tehtävään, olisi lisäkustannus noin 135 000 € vuodessa.

Edellä olevan perusteella on siis arvioitavissa, että erityisasiantuntijan sijoittaminen Pekingin ja New Delhin suurlähetystöihin maksaisi noin 400 000 € vuodessa, josta osa tulisi hoitaa kohdentamalla kaksi hallinnonalan virkaa näihin tehtäviin. Tällöin lisäkustannus olisi 270 000 € vuodessa.

Shanghaihin palkattava kiinalaisen virkamiehen kustannukset FinChissä olisivat arvion mukaan noin 30 000 € vuodessa.

Opiskelija-, tutkija-, asiantuntija- ja kulttuurivaihdon lisäämiseksi ehdotetaan, että CIMO:n näihin tarkoituksiin varattuja määrärahoja korotetaan 700 000 eurolla.

Opetusministeriön budjettikehyksestä osoitetaan tarpeelliset, kulttuurivientihankkeen esityksen mukaiset määrärahat kulttuuriviennin tukemiseen.

Uudet erityisasiantuntijat tulisi voida palkata 1.3.2008 lukien. Singaporeen mahdollisesti sijoitettavasta erityisasiantuntijasta tulisi opetusministeriön ja kauppa- ja teollisuusmi-

nisteriön neuvotella ja sen toteutus voisi jäädä myöhemmäksi.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rehtorienneuvostolle osoitetaan kertamenona 70 000 euroa aikaisemmin mainitun tavoiteohjelman laatimista varten ja taiteen keskustoi-mikunnalle osoitetaan 80 000 euroa vuodessa Aasia-yhteistyötä varten.

Fudanin yliopistossa sijaitsevan pohjoismaisen yliopistokeskuksen peruskorjaus ja laa-jennus edellyttävät Suomen rahoitusosuutena 200 000 euron määrärahaa, joka tulisi varata yliopistolaitoksen yhteisistä menoista vuoden 2008 talousarviossa. Tämä määräraha tulisi kuitenkin maksaa vain siinä tapauksessa, että myös muut Pohjoismaat osallistuvat rahoituk-seen.

Edellä olevan perusteella tämän ehdotuksen mukaisten ehdotusten kustannusarvio olisi noin 1,5 miljoonaa euroa, josta 350 000 euroa olisi kertamenoa ja 1 150 000 pysyvää kus-tannusta. Tämän lisäksi tulee Singaporeen palkattavan virkamiehen kustannukset, mikäli tällaiseen ratkaisuun päädytään.

Kun ehdotukset tulevat toteutuessaan palvelemaan koko hallinnonalan opetus-, tiede- ja kulttuuriyhteistyötä Aasian maiden kanssa, tulee myös kustannukset jakaa hallinnonalan organisaatioiden kesken.

Ehdotettujen uusien, edustustoihin sijoitettavien virkamiesten palkkaamista varten tar-vittavat henkilötyövuodet ja palkkausmäärärahat tulisi ensisijassa löytää opetusministeriön ja hallinnonalan organisaatioiden nykyisistä voimavaroista. Kun opetusministeriön hallin-nonalan henkilötyövuosimäärä on yhteensä noin 36 000 henkilötyövuotta, ei tämän resurs-sin löytämisen pitäisi olla mahdotonta.

Kustannusten jakautumisesta eri osapuolten kesken ehdotetaan, että edellä esitetyt li-säkustannukset rahoitetaan eri tahojen budjettikehyksestä seuraavasti: Opetusministeriö 350 000 €, yliopistot 600 000 €, ammattikorkeakoulut 350 000 € ja Suomen Akatemia 200 000 €.

Aasia-näyttelyt Kulttuurien museossa 1999–2005

C. G. Mannerheim Keski-Aasiassa 1906–1908

19.5.1999 – 7.1.2001

Kalpourkan, Iran. Tuhansia vuosia naisten keramiikkaa

28.1.2000 – 14.2.2001

Volgan mutka. Kielisukulaisten elämää ennen ja nyt

12.12.2000 – 14.10.2001

Iranin mattoja

21.3. – 26.8.2001

Ultima Thule. Pohjoiset löytöretket

17.10.2001 – 30.3.2002

ARTAS Palestiinalaisen kylän muotokuva

Hilma Granqvistin ja Mia Gröndahlin valokuvia

11.9.2001 – 9.12.2001

Siperia. Taigan ja tundran kansoja

14.5.2002 – 28.9.2003

Kenkiä Vietnamista. Yrjö Tuunasen valokuvia

5.11.2002 – 9.2.2003

Taiteilijan Aasia. Tero Kiiskisen kokoelma

1.4. – 26.10.2003

Pohjolan nomadit. Ljudmila Lipatovan valokuvia nentseistä 1996–2000

14.2. – 10.8.2003

Silkille kirjottu – Suzhoun silkkikirjontataidetta

1.12.2004 – 2.1.2005

Minareetin kutsu

9.3.2004 – 27.3.2005

Kaukaa haettua -perusnäyttely

Jumalten lahjat – Häät ja arjen rituaalit Länsi-Bengalissa

15.3.2005 – 9.10.2005

Jäljet johtavat Intiaan

3.3.2006 – 4.2.2007

YLIOPISTOJEN VAIHTO- ja YHTEISTYÖSOPIMUKSET AASIAAN

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
Bangladesh				
Brunei				
Filippiinit	HKKK JoY	Asian Institute of Management University of the Philippines Los Baños	SyCip Graduate School of Business Metsätieteellinen tiedekunta	
Indonesia	JY	Indian Institute of Science	Inf.teknol., fysiikka, kemia	
Intia	HY	University of Hyderabad Bangalore Institute of Dental Sciences & Research Hospital	Koko yliopisto, ei alarajoituksia Hammaslääketiede	Pohjoismaisen Intia-keskuksen sopimus Laitoskohtainen sopimus
	HKKK	Indian Institute of Management, Ahmedabad		
	HKKK	Indian Institute of Management, Bangalore		
	JoY - kansain- väliset yhteis- työprojektit	Jamia Millia Islamia University	Kasvatustieteiden tiedekunta	
	Aasian yliopistojen kanssa			
	LTY	Indian Institute of Technology, IIT Kanpur	Tietotekniikka	
	LTY	Indian Institute of Management, IIM Bangalore	Ympäristöjohtaminen	SA:n rahoittama, Suomi-Intia yhteistyösopimukseen perustuva matka
	TaiK	National institute of Design, NID		
	TaiK	National institute of Fashion Technology, NIFT		
	TaY		Politiikan tutkimuksen laitos	
	TaY	Panjabin yliopisto	Politiikan tutkimuksen laitos ja TAPRI	
	TaY	Nordic Center in India	Yliopiston kahdenvälinen	

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	TKK	Indian Institute of Technology, Kanpur		<p>Yhteistyö on pääasiassa tutkimusyhteistyötä ja professorikontakteja. Aktiivista opiskelijarekrytointia ei varsinaisesti ole tehty. TKK:lla on kuitenkin jonkin verran intialaisia tutkinto-opiskelijoita, intialaiset muodostavat itse asiassa yhden lukumääräisesti suurimmista ulkomaalaisten opiskelijoiden kansallisuusryhmistä. Opiskelijavaihtosopimuksia intialaisten yliopistojen kanssa ei ole, mutta asia halutaan korjata. Rahoitus nousee usein ongelmaksi (tutkimusyhteistyö, opintojen rahoitus).</p>

TKK Indian Institute of Technology, Delhi

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
Japani	TKK	Indian Institute of Science, Bangalore		
	TKK	BITS - Birla Institute of Technology and Science, Pilani Tata Institute, Mumbai Indian Institute of Management (IIM) Calcutta International Institute of Management, Delhi Indian Statistical Institute Indian Institute of Chemical Technology, Hyderabad AVRA (A V Rama Rao Institute), Hyderabad		
	TTY	Indian Inst.of Management,Kalkutta, Teleiääketiede	Madras, Fyysiikka	
	TTY	Indian Inst.of Technology		
	TUKKK	Indian Institute of Management Calcutta		
	TY	Mangalore University, Karnataka	Kalevala-instituutti/kulttuurien tutkimuksen laitos (erityisesti folkloristiikka)	
	VY	Maduraj Kamraj University	Tietotekniikka	
	JY	Kanazawa University	Yleissopimus	
	JY	Kanda Univ. Of Intl Studies	Yleissopimus	
	HY	Doshisha University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
	HY	Waseda University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
	HY ISEP	Chukyo University		
	HY ISEP	Nanzan University		
	HKKK	International University of Japan		
	HKKK	Sophia University		
	HKKK	Tohoku Fukushi University (TFU)		
	JoY	Chiba University	Tietojenkäsittelytieteen ja tilastotieteen laitos	Kolme osapuolta: HSE, TFU, Laurea amk
	JoY	Kansai Gaidai University	Humanististen tieteiden tiedekunta (vieraat kielet ja käännöstiede); Yhteiskuntatieteiden tiedekunta	
	JoY	Nara Institute of Science and Technology	Tietojenkäsittelytieteen ja tilastotieteen laitos	
	JoY	Ryukoku University	Humanististen tieteiden tiedekunta (vieraat kielet ja käännöstiede);	Vaihtoon on osallistunut lukuvuosittain useampia opiskelijoita
JoY	Toyohashi University	Tietojenkäsittelytieteen ja tilastotieteen laitos		
JoY - muut yhteistyö-sopimukset	National Museum of Japanese History	Tietojenkäsittelytieteen ja tilastotieteen laitos, fysiikan ja matematiikan laitos sekä InFotonics Center Joensuu		

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	LTY	Nihon University	Kauppatede/tuotantotalous	
	LTY	Tokyo Institute of Technology	Tekniikka	
	LTY	Toyohashi University of Technology	Tietotekniikka	
	LY	Dohto University		
	LY	Hokkaido Tokai University		
	OY	Hokkaido University	Japanin kulttuuria ja kieltä opiskelleet eri alojen opiskelijat	Oulusta Hokkaidoon vuosittain 1-2 opiskelijaa
	OY		Tietojenkäsittelytieteen laitos	
	OY	Tohoku University	Japanin kulttuuria ja kieltä opiskelleet eri alojen opiskelijat	Hokkaidosta Ouluun 2-3 opiskelijaa vuosittain
	OY	Kogakuin University	Aloite tullut Oulun yliopiston	
			Arkkitehtiopiskelija Kogakuinista hakenut Ouluun vaihtoon	
	OY	Nara Institute of Science and Technology	Tietojenkäsittelytiede	Sopimus on TOL:in, yhdyshenkiönä Petri Pulli
	TaiK	Musashino Art University		
	TaiK	Tama Art University		
	TaiK	Kyoto City University of the Arts		
	TaiK	Kyoto Seika University		
	TaY	Obirin University		
				Ohjelmaan otetaan vuonna 2006 30 opiskelijaa, joista noin 10-15 tulee olemaan Asia Windows kiintön kautta tulevia opiskelijoita pääasiassa Intiasta, Kiinasta, Thaimaasta ja Malesiasta.
	TaY	Tokyo Medical & Dental University	Hoitotieteen laitos	
	TaY	Chiba University School of Nursing	Hoitotieteen laitos	
	TaY	International Christian University	International School of Social Sciences	
	TaY	Kanazawa Seiryo University	Kauppakorkeakoulu	
	TaY	Ochanomizu University	Yliopiston kahdenvälinen	
	TaY	Daito Bunka -yliopisto	Yliopiston kahdenvälinen	
	TaY		Eduta-instituutti	
	TaY		Yhdyskuntatieteiden laitos	
	TaY		Taloustieteiden laitos	
		Aasian kehityspankin instituutti, Japanin korkeakoulujen arvointineuvosto, Daito Bunka University, Osaka City University, Ritsumeikan University, Waseda University ja Ministry of Internal Affairs and Communication		
	TaY	Tokyo Institute of Technology	Tietojenkäsittelytieteiden laitos	
	TaY	Chiba Universityn Research Center for Frontier Medical Engineering -yksikkö	Tietojenkäsittelytieteiden laitos	

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	TaY	University of Okinawa	Hypermedialaboratorio	
	TaY	Hiroshima Peace Institute	TAPRI	
	TKK	Kagawa University	KE	Uusi osastokohtainen sopimus. Ei opiskelijavaihtoa.
	TKK	Kanazawa University		Opiskelijavaihdon osalta TKK aktiivisempi osapuoli
	TKK	Kyoto University, Graduate School of Engineering	R	Osastokohtainen sopimus. Ei opiskelijavaihtoa.
	TKK	Nagoya Institute of Technology	AS	
	TKK	Tokyo Institute of Technology	AS	
	TKK	Tokyo University, School of Engineering	AS, S, F	
	TKK	Tokyo University, Graduate School of Information Science and Technology		
	TKK	Tohoku University	AS, K	
	TKK	Waseda University		
	TKK	Kansai Gaidai University		
	TKK	Rikkyo University		
	TKK	Kt. liite		
	TTY	Kitami Inst of Technology		
	TTY	Okayama U	Sähkötekniikka	
	TTY	Mie Univ.	Plastics and Elastomer	EU-project
	TTY	Tohoku U, Sendai		
	TY	Tokai University Educational System	Suomen kieli	Sopimus solmittu v. 2004
	TY	Asahi University School of Dentistry	Hammaslääketiede	
	TY	Mekai University School of Dentistry	Hammaslääketiede	
	TY	The Nippon Dental University in Tokyo	Hammaslääketiede	
	TY	Osaka University, Faculty of Language and Culture & Graduate School of Language and Culture		
	TY	Japan College of Social Work	Yht.tdk	
	TY ISEP	Chukyo University		
	TY ISEP	Kansai Gaidai University		
	TY ISEP	Nanzan University		
	VY	Kwansei Gakuin University	Kauppateiteiden tiedekunta	
Kambodzha				
Kiina	JY	Xi'an Jiaotong University	Inf.tekn.tdk	
	JY	Fujian Normal University	Inf.teknol.,ymp.tiet.,yht.tiet	
	JY	Sport University of Shanghai	Liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta	
	HY	Peking University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
	HY	Beijing Forestry University	Metsäala	
	HY	Renmin University of China	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	Tuleva Konfutse-instituutin partneriyliopisto
	HY	Northeast Forestry University	Metsäala	

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
HY		Northeast Agricultural University	Metsäala	
HY		Inner Mongolian University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
HY		Chinese University of Hong Kong	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
HY		Nanjing Forestry University	Metsäala	
HY		Fudan University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	Pohjoismaisen keskuksen sijoitusyliopisto
HY		Wuhan University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
HY		Kiinan tiedeakatemia alainen Bureau for Life Science and Biotechnology	Viikin tropiikki-instituutti (VITRI)	Laitoskohtainen sopimus
HKKK		Hong Kong University of Science and Technology	School of Business and Management	
HKKK		Chinese University of Hong Kong	Faculty of Business Administration	
HKKK		Fudan University	Nordic Centre	Opiskelijavaihto ollut yksisuuntaista HSE:sta NC:n kesäohjelmaan.
HKKK		Tsinghua University	School of Management	Yliopistojen välinen sopimusneuvottelu meneillään.
HKKK		China Europe International Business School (CEIBS)		
HKKK		University of Macau	Useita	
JoY		Hong Kong Baptist University	Tietojenkäsittelytieteen ja tilastotieteen laitos	
JoY		Fudan University		
JoY		Northwest A & F University	Metsätieteellinen tiedekunta	
JoY - kansainväliset yhteistyöprojektit Aasian yliopistojen kanssa		Northwest A & F University	Metsätieteellinen tiedekunta	
KY		Fudan University	Tietotekniikkakeskus	
KY		Shanghai University of traditional Chinese Medicine	Kliininen ravitsemustiede	Sopimus allekirjoitetaan 2006-2007
LTY		Beijing University of Chemical Technology	Yleissopimus	
LTY		Harbin Institute of Technology	Yleissopimus	
LTY		Shandong University	Yleissopimus	
LTY		South China University of Technology	Kemiantekniikka	
LTY		Tianjin University of Science and Technology	Yleissopimus	
LTY		Chongqing University	Konetekniikka/ tietotekniikka	
LTY		Shanghai Jiantong University	Tuotantotalous/logistiikka	
LTY		(+ Beijing Jiantong University mukaan hankkeeseen v. 2007)		

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	LY	Renmin University		
	OY	Hainan University	Ei aktiivista vaihtotoimintaa	
	OY	Chinese University of Hong Kong	Koskee koko yliopistoa, eniten lähteneitä Tatk:ilta (5) ja saapuneista suurin osa Hutk:iin (3)	
	OY	Peking University	Biokemian laitoksen sopimus, Prof. Kalervo Hiltunen	Aktiivista yhteistyötä
	OY	Jianxi University of Finance and Economics	Koko yliopistoa koskeva, lähteneitä Ttk:sta, Tatk:sta, Lutk:sta ja Hutk:sta, saapuneista puolet menneyt Tatk:ile	
	TaiK	Central Academy of Fine Arts, CAFA		
	TaiK	Tsinghua University		
	TaiK	Jingdezhen Ceramic Institute		
	TaiK	Southern Yangtze University		
	TaiK	Shandong University of Art and Design		
	TaiK	Tongji University, College of Architecture and Urban Planning		
	TaiK	Hong Kong Polytechnic University		
	TaY	Kiinan tiedeakatemia Shanghai yksikkö	Institute of Medical Technology	
	TaY	Fudan yliopisto	Yliopiston kahdenvälinen	
	TaY	Fudan yliopisto Nordic Centren jäsenyys ja sihteeristö	Yliopiston kahdenvälinen	
	TaY	Tianjin Medical School	Institute of Medical Technology	
	TaY	Zhongshan University ja Lingnan (University)	Täydennyskoulutuskeskus	
	TaY	Tsinghua Universityn ja Renmin University	Taloustieteiden laitos	
	TaY	Renmin University	Yhdyskuntatieteiden laitos	e-Governance-maisteriohjelman puitteissa
	TaY	Communication University of China	Tiedotusopin laitos	
	TaY	Soochow University	Yliopiston kahdenvälinen	
	TaY	Chinese University of Hong Kong	Yliopiston kahdenvälinen	
	TKK	Harbin Institute of Technology		Yleissopimus laadittu vuonna 1996. Ei aktiivista yhteistyötä. Ei erillistä opiskelijavaihtosopimusta.
	TKK	Tsinghua University		
	TKK	Zhejiang		
	TKK	Fudan		
	TKK	University of Hong Kong		
	TTY	HongKong Polytechnic U		Yleissopimus olemassa. Opiskelijavaihtosopimusta ollaan solmimassa. TKK osallistunut jo usean vuoden ajan Fudanissa toimivan Nordic Centren toimintaan (2 paikkaa kesäkoulun)
	TTY	City U of Hong Kong		
	TTY	Guangzhou U		TKK sopimuksen aktiivisempi käyttäjä

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	TTY	Jilin U	Fysiikka	2003-06, ei jatku
	TUKKK	Universidade de Macau		
	TY	Hong Kong Baptist University	Yksittäisten opiskelijoiden kiinnostus	BRUN-yhteistyö
	TY	Renmin University, Beijing	Yht.tdk	
	TY	Fudan University, Shanghai	Yht.tdk	Nordic Centre of Fudan University 10-vuotisjuhla vuoteen liittyen TY myönsi 9 kk:n apurahan yhdelle Fudanin yliopiston opiskelijalle (ko. opiskelija TY:ssa 2006-07)
	VY	Shanghai University of Finance and Economics	Kauppateiden tiedekunta	
	VY	Shandong University	Englanti, aluetiede	
	JY	EWHA Womans Univ.	Yleissopimus	
	HY	Seoul National University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
	HY ISEP	Yonsei University		
	HY ISEP	Ajou University		
	HKKK	Yonsei University		
	HKKK	Seoul National University	College of Business Administration	
	HKKK	Seoul National University	Korean Design Research Institute	
	HKKK	Institute of Industrial Policy Studies (IPS)		
	JoY	Ajou University	Useita	
	JoY	Keimyung University	Useita	
	JoY - muut yhteistyö-sopimukset	Samsung Electronics Co. Ltd	Tietojenkäsittelytieteen ja tilastotieteen laitos, fysiikan ja matematiikan laitos sekä InFotonics Center Joensuu	
	LTY	Keimyung University	kauppateide ja tuotantotalous	
	LY	Sungkyunkwan University		
	OY	Dongseo University	Sähkötekniikka	
	TaiK	Seoul National University, College of Fine Arts		
	TaiK	Hong-ik University Seoul		
	TaiK	Kook Min University		
	TaiK	Kaywon School of Art and Design		
	TaiK	International Design school for Advanced studies, IDAS		
	TaiK	Chungnam National University		
	TaY	Sookmyungin naisten yliopisto	Yliopiston kahdenvälinen	
	TaY	Yonsei University, Sookmyung Women's University, Mokwon University, Taedok Science City, World Technopolis Associationin ja National Computerization Agency	Taloustieteiden laitos	

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	TaY	Yonsei University	Hoitotieteen laitos	
	TaY	Yonsei yliopisto, Sookmyung naisten yliopistoon, Sungkyunkwan yliopisto ja tiede- ja teknologia-ministeriön alainen Korea Advanced Institute of Science and Technology (KAIST) Graduate School of Management	Yhdyskuntatieteiden laitos	
	TKK	Korea Advanced Institute of Science and Technology, KAIST		KAIST sopimuksen aktiivisempi käyttäjä
	TTY	Daebul U of Mokpo		Sopimus allekirj. 2006
	TTY	Ajou U		Sopimusta ei vielä allekirj.
	TTY	Keimyung U, Daegu		Sopimusta ei vielä allekirj.
	TTY	Sungkyunkwan U.		ASEM-Duo Scholarship saatu
	TUKKK	Chung-ang University		
	TUKKK	Kyung-Hee University		
	TY	Hoseo University	IT-laitos, Salo	Juuri solmittu
	TY ISEP	Ajou University		
	TY ISEP	Ewha Womans University		
	TY ISEP	Keimyung University		
	TY ISEP	Korea University		
	TY ISEP	Yonsei University		
	VY	Kyung Hee University	Kaikki	
	VY	Sungkyunkwan University	Kauppätieteiden tiedekunta	
Laos				
Malasia	JoY	Universiti Putra Malaysia	Metsätieteellinen tiedekunta kasvatustieteiden tiedekunta	
	TaiK	University Teknologi MARA		
	TaY	Universiti Sains Malaysia	Kauppakorkeakoulu	
	TaY	Universiti Teknologi Malaysia ja International Business School	Täydennyskoulutuskeskus	Sopimusta ei vielä allekirj.
	TTY	U Sains Malaysia		
	TTY	Northern Malaysia U College of eng.		
Mongolia				
Pakistan				
Singapore	HY	National University of Singapore	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
	HKKK	National University of Singapore	Business School	
	HKKK	Singapore Management University		
	HKKK	Nanyang Technological University	Nanyang Business School	
	LTY	National University of Singapore	Tuotantotalous	Tutkimusyhteistyö jatkuu, ei virallista sopimusta. SA rahoittanut tutkijavierailun

KOHDEMAA	YO	KOHDEYLIOPISTO	AKTIIVISET LAITOKSET	MUUT KOMMENTIT
	OY	National University of Singapore	Tekniikka (ei arkkiteht.), lähteneistä 16 tekniikan alalta, saapuneista kaikki menneet sähkötekniikalle	
	TaiK	National University of Singapore		Sopimusta ei vielä allekirj.
	TKK	Nanyang Technological University		
	TKK	National University of Singapore		
	TTY	National U of singapore		
	TTY	Nanyang ja National U of Laos		AUNP Proj. ASE, EU
	TTY	Nanyang Technological U		
	JY	National Chiao Tung Univ.	Yleissopimus	
Taiwan	HY	National Taiwan University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	
	HKKK	National Chengchi University	College of Commerce	
	TaiK	National Chiao Tung University Institute of Applied Arts		
	TTY	Feng Chia U	Ympäristötekniikka	Vasta allekirj. sop.
	HY	Kasetsart University	Lähinnä metsäala	
	HY	Chiangmai University	Koko yliopisto, ei alarajoituksia	"Nukkuva" sopimus, ei aktiivisessa käytössä
	HY	Asian Institute of Techonology	Lähinnä tietojenkäsittely	
	HY ISEP	Thammasat University		
	HKKK	Thammasat University	Thammasat Business School	
	JoY	Kasetsart University	Metsätieteellinen tiedekunta	
	KY	Kasetsart University	Yhteiskuntatieteellinen TDK	
	LTY	Asian Institute of Technology	Energiatekniikka	
	LTY		Tietotekniikka	
	TaiK	King Mongkut's University of Technology Thonburi		
	TaY	Thammasat University ja Greater Mekong Subregion Academic Institute for Health Research and Development	Terveystieteen laitos	
	TaY	Kasetsart University	Täydennyskoulutuskeskus	
	TaY	Chiang Mai University	Yhdyskuntatieteiden laitos	Suomen Akatemian rahoittama tutkimushanke
	TKK	Asian Institute of Technology		
	TTY	Eastern Asia U, Pathum Thani		
	VY	Kasetsart University	Tuotantotalous	Vasta allekirj. sop.
Vietnam	LTY	Hanoi University of Technology	Tekniikka	Prof. Jari Backman (energiatekniikka) ollut HUT:ssa vierailavana professorina 1990-luvulla

PIM = Partnerships in International Management: Kauppamatieteellisten laatuyltiopistojen maailmanlaajuinen yhteistyöverkosto, jossa HSE:lla on jäsenyys. Yhteistyön tavoitteena on laaja-alainen institutionaalinen yhteistyö www.pimnetwork.org

KOHDEMAA YO KOHDEYLIPISTO AKTIIVISET LAITOKSET MUUT KOMMENTIT

MONENKESKISET TUTKIMUS-, YHTEISTYÖ- JA VERKOSTOHANKKEET

TTY	Aasia	ICEB +eBRF 2006	ICEB Int. Conference on Electronic Business	
HY	Indonesia	Parahyangan Catholic University, Universitas Tanjungpura Pontianak	Yleisen valtio-opin laitos	http://www.icsnasialink.net/index.htm
	Thaimaa & Vietnam	University of Natural Science Vietnam National University (UNS), Mahidol University (Thaimaa)	Biotieteellinen tiedekunta	http://www.urbanecostudio.net/
	Thaimaa	Ei tiedossa	Metsäekologian laitos	
JoY - konsortio-sopimukset	Intia	Nordic Centre in India, NIS	Useita	
	Kiina	Nordic Centre at Fudan University	Useita	Kesäkursseille on osallistunut vuosittain ainakin kolme opiskelijaa
	Malesia; Japani; Kiina; Filippiinit	University Putra Malaysia; Hokkaido University Forests; Northeast Forestry University; University of the Philippines, Los Baños (sekä eurooppalaisen konsortion jäsenet Firenzeen yliopisto, Wienin maatalousyliopisto sekä Joensuu yliopisto)	Metsätieteellinen tiedekunta	

AMMATTIKORKEAKOULUJEN VAIHTO- ja YHTEISTYÖSOPIMUKSET AASIAAN

KOHDEMAA	AMK	KOHDEYLIOPISTO	MUUT KOMMENTIT
Bangladesh	TAMK	Shahjalal University of Science and Technology, Sylhet	
Intia	PirAMK	Brhaddhvani Research and Training Centre	
	Stadia	The Madras School of Social Work, Chennai	
	Savonia	Banasthali University Apollo College of Nursing, Hyderabad	
	Laurea	Baroda University	
Japani	Haaga AMK	Osaka Gakuin University	Sopimusta ei vielä ole allekirjoitettu, mutta yhteistyöstä on sovittu
	PirAmk	Ritsumeikan Asia Pacific University	
	Evtek	Joshi University of Art and Desing	
	Stadia	Tokyo National College of Technology Miyagi National College of Technology Sendai National College of Technology Miyagi Advanced Dental Hygienist College Tohoku Fukushi University Sendai-Finland Wellbeing Center	
	Vaasan AMK	Shibaura Institute of Technology Kitami Institute of Technology	
	Laurea	Kansai Gaidai University Ritsumeikan Asia Pasific University Tohoku Fukushi University	
	Turun AMK	Kyoto Seika University	

TAMK

Hokkaido University, Sapporo

Kiina

Haaga AMK

Institute of Tourism Studies (IFT), Macao
Hong Kong Polytechnic University, Hong Kong

Evetek

Lingnan University College, Guangzhou
Heilongjiang Education Department
Shanghai Institute of S/T Management
Tongji University

Stadia

China Japan Friendship Hospital, Peking
Kunming Medical College
Hong Kong Polytechnic University
Shanghai University, College of International Exchange

Kemi-Tornion AMK

Tianji Normal University
Jiang Xi Science and Technology Normal University

Yrkeshögskolan S)

Shanghai Normal University

Savonia

Hebei University of Technology
Shijiazhuang University of Economics
West Anhui University
Nan Cgang Institute of Aeronautical Technology
East China University of Science and Technology
Jiangxi Science and Technology Teacher's College
Wuhan Institute of Technology
Fudan University
Hubei College of Traditional Chinese Medicine

Etelä-Karjalan AMK

Beijing Technology and Business University
Tianjin University of Science and Technology
Wuhan Institute of Technology
Shih Chien University

Vaasan AMK

Wuhan University of Technology
Hubei University of Technology

Hebei University of Technology
Wuhan University School of Medicin

Laurea

Chinese Women's College Shandong Branch
Hunan Provincial Zixiou University
Hunan University
Tianjin Polytechnic University

Turun AMK

Wuhan Institute of Technology
Dalian University of Foreign Languages
Dongbei University of Finance and Economics
Dalian University of Technology
Tianjin Medical University
Tianjin Medical Staff College
Shenyang Polytechnic University
Ocean University of China

TAMK

Nanjing Forstry University, Nanjing
Tianjin University of Light Industry, Tianjin
Shenyang Ligong University, Shenyang, Liaoning
Shenyang Jianzhu University, Shenyang, Liaoning

Korea**Haaga AMK**

Hong Ik University, Seoul

Evttek

Soongsil University, Seoul
Seoul National University of Technology
Institute of Information Technology Advancement

Vaasan AMK

Kyang Hee University

Laurea

Korea University

Turun AMK

Sungkyunkwan University

KOHDEMAA	AMK	KOHDEYLIPISTO	MUUT KOMMENTIT
	TAMK	Soongsil University, Seoul Sugkyunkwan University, Seoul	
Malesia	Haaga AMK	Taylor's College	
	PirAMK	Taylor's School of Hotel Management	
	Evtek	University Sains Malaysia, Penang Malaysian Institute of Art, Kuala Lumpur	
	TAMK	Universiti Sains Malaysia, Penang	
Mongolia	Savonia	Monos Medical College, Ulan Bataar University of Commerce and Business, Ulna Bataar	
Singapore	Stadia	Ngee Ann Polytechnic Temasek Polytechnic Nanyang Polytechnic	
	Laurea	Temasek Polytechnic	
Thaimaa	Haaga AMK	Siam University, Bangkok	
	Samk	Bangkok University Chulalongkorn University, Bangkok	
	Evtek	Sirindhorn International Institute of Technology, Bangkok Siam University, Bangkok	
	Stadia	Sirindhorn International Institute of Technology, Bangkok	
	Laurea	Assumption University of Thailand	
	TAMK	Assumption University, Bangkok Rangsit University, Pathum Thani	
Vietnam	Stadia	University of Medicine and Pharmacy, Ho Chi Minh city	

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 978-952-485-376-7 (nid.)

ISBN 978-952-485-382-8 (PDF)

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti / Bokförsäljning

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet
PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)
00014 Helsingin Yliopisto / Helsingfors Universitet
puhelin / telefon (09) 7010 2363
faksi /fax (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi